

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 631.15(478)

TRACI DUMITRU

**IMPACTUL MANAGEMENTULUI FINANCIAR ASUPRA DEZVOLTĂRII
DURABILE A UNITĂȚILOR AGRICOLE DIN STÂNGA NISTRULUI A
REPUBLICII MOLDOVA**

521.03. ECONOMIE ȘI MANAGEMENT ÎN DOMENIUL DE ACTIVITATE

Rezumatul tezei de doctor habilitat în științe economice

Chișinău, 2024

Teza a fost elaborată în cadrul departamentului «Economie și management» al Universității Tehnice a Moldovei

Consultant științific:

LITVIN Aurelia, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar.

Referenți oficiali:

BARANOVA Victoria, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar (Ucraina);

BAJURA Fiodor, doctor habilitat în științe economice, profesor cercetător;

ULIAN Galina, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar.

Membrii Consiliului științific specializat:

BUGAIAN Larisa, *președinte*, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar;

CRUCERESCU Cornelia, *secretar științific*, doctor în științe economice, conferențiar universitar;

BÂNCILĂ Natalia, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar;

DOGA-MÎRZAC Mariana, doctor habilitat în științe economice, conferențiar universitar;

TUHARI Tudor, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar;

SÂRBU Olga, doctor în științe economice, conferențiar universitar.

Susținerea va avea loc la 29.08.2024, ora 14.00 în ședința Consiliului științific specializat DH 521.03-24-6 din cadrul Universității Tehnice a Moldovei, pe adresa: MD-2060, Republica Moldova, Chișinău, Bulevardul Dacia 41, bl. 10, biroul 404.

Teza de doctor habilitat și rezumatul pot fi consultate în biblioteca științifică și tehnică a Universității Tehnice a Moldovei și pe pagina web a ANACEC.

Rezumatul a fost expediat la « _____ » _____ 2024.

Secretar științific al Consiliului științific specializat,

doctor în științe economice, conferențiar universitar

CRUCERESCU Cornelia

Consultant științific,

doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

LITVIN Aurelia

Autor

TRACI Dumitru

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	9
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	30
BIBLIOGRAFIE	37
LISTA PUBLICAȚILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI	41
АННОТАЦИЯ	47
ADNOTARE	48
ANNOTATION.....	49

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Dezvoltarea clasică este asociată cu creșterea economică. Potrivit acestei teze, dacă există creștere economică, atunci și dezvoltarea este obligatorie.

Notiunea privind dezvoltarea durabilă a fost determinată pe la sfârșitul anilor 1980, deoarece modelul tradițional de dezvoltare era inefficient din punct de vedere economic și neechitabil din punct de vedere social.

Dezvoltarea durabilă prezintă un proces prin care modul de producere și consum menține sau crește capacitatea ecosistemelor de a produce viață, răspunzând în mod echitabil nevoilor societății. Prin urmare, lumea dezvoltată este o societate, în care raportul dintre ceea ce este posibil și ceea ce observăm, atât în termeni de echitate, cât și de capacitate de producție, este zero sau pozitiv. Cu cât diferența dintre aceste două variabile este mai mare, cu atât mai mult societatea este caracterizată de o dezvoltare nesustenabilă.

În centrul acestei probleme se află conceptul de creare a valorii, care înseamnă pentru un antreprenor maximizarea rentabilității investiției atunci când rentabilitatea este egală sau mai mare decât rata de rentabilitate declarată ajustată la risc. Această viziune asupra dezvoltării, conform lui Stead și Stead (1994) [34], se bazează pe trei premise false:

1. Economia poate crește încontinuu.
2. Resursele naturale și energia necesare activității economice sunt inepuizabile.
3. Interesul egoist este întotdeauna cel mai bun mecanism pentru alocarea optimă a resurselor.

Aceste trei premise încurajează întreprinderile să exploreze activități economice în buclă închisă, independent de realitățile ecosistemelor în care au loc activități economice similare.

În același timp, trebuie remarcat faptul că numărul de studii legate de cercetarea traiectoriilor de dezvoltare durabilă a întreprinderilor este în mod evident insuficient.

În acest sens, soluționarea multor probleme rămâne în afara domeniului cercetării. În special, nu există un consens cu privire la un șir de termeni precum: „sustenabilitate economică”, „sustenabilitate financiară”, „funcționare durabilă”, „dezvoltare durabilă” a unei întreprinderi etc.

Actualitatea și relevanța subiectului se datorează faptului că întreprinderile agricole din regiunea transnistreană a Republicii Moldova adesea nu utilizează un sistem eficient de management financiar. Actualitatea temei tezei este predeterminată de necesitatea elaborării recomandărilor (ținând cont de specificul pieței de funcționare a întreprinderilor moderne) pentru îmbunătățirea eficienței managementului componentei financiare a întreprinderii, pentru asigurarea dezvoltării regionale durabile prin implementarea managementului financiar în vederea asigurării dezvoltării durabile a întreprinderilor agricole de pe malul stâng al Republicii Moldova.

Multe întreprinderi agricole nu dispun de un sistem de management financiar de calitate. Din acest motiv, întreprinderile pierd oportunități de a investi eficient în proiecte profitabile.

Un mecanism de gestiune financiară, care funcționează eficient va avea un impact pozitiv asupra performanței întreprinderii prin îmbunătățirea stabilității sale financiare. Pentru ca întreprinderile să obțină rezultate financiare, este necesară o gestiune financiară profesionistă și competentă.

Gradul de dezvoltare a subiectului Pe baza analizei gradului de dezvoltare științifică a influenței managementului financiar asupra dezvoltării durabile a întreprinderilor agricole, rezultă că primele teorii în acest domeniu sunt expuse în lucrările clasicilor. În cercetare au fost analizate teoriile clasice și neoclasiche care au studiat fenomenul dezvoltării economice durabile sub influența managementului financiar: Taylor F. [36], J.M. Keynes, L. Walras, C. Menger, W.S. Jevons, C. Wicksell, A. Pareto, I. Modigliani, F. Miller [25] și autorii contemporani: Cheng F., Finnerty J. I. [39], E. Brigham [12], A. A. Daile. [16], etc. Prin urmare, punctul de plecare în studiul managementului financiar ca dimensiune științifică specială, este anul 1952, prin prezentarea ipotezei investițiilor financiare de Hari Markowitz [44].

Studiile moderne sunt prezentate de asemenea autori precum: Freiman E.N., Van Horn J.C. [13], Wachovich J.M. Jr. [13], Zinger O.A. [18], Kondratyeva T.N. [22], Davydova L.V [17] etc.

S-au analizat lucrările savanților din Federația Rusă, preocupăți de problemele managementului financiar: Aksenov E.P. [10], Kovalyov V.V. [20], O. A. Shkolik. [41], Blank I.A. [11], Grigorieva T. I. [15], Gershkova I.N. [14], Kirichenko T. V. [52], Komakha A.A. [21], Maksimova A.I. [24], Simonenko N.N. [32], Tafintseva V.N. [35] și alții.

Pentru o mai bună înțelegere a situației din Republica Moldova, au fost analizate lucrările autorilor și practicienilor, în care au fost abordate aspecte legate de dezvoltarea durabilă, managementul financiar, securitatea economică și funcționarea piețelor financiare, precum: Botnari N. [1,2], Bugayan L. [3,43], Băncilă N. [7], Balanuța V. [5], Litvin A. [52], Perciun R. [6,7,19], Stratan A. [8,45], Timuș A. [1], Timofti E. [9], Țurcanu P. [8] și alții. Cu toate acestea, trebuie recunoscut faptul că conceptul de influență a managementului financiar asupra dezvoltării durabile a întreprinderilor din Republica Moldova în noile condiții economice nu a fost practic studiat, iar lucrările autorilor menționați studiază subiectul cercetării indirect. În special, până acum nici cercetătorii, nici autoritățile competente nu au o idee clară despre dezvoltarea durabilă, cum este gestionată, care sunt principalele instrumente de asigurare, evaluare și monitorizare, ce funcții ar trebui să îndeplinească managementul financiar în asigurarea dezvoltării durabile a întreprinderilor pe întreaga verticală a managementului proceselor economice.

Cadrul instituțional de gestionare a dezvoltării durabile a întreprinderii nu a fost suficient analizat, nu au fost identificate punctele slabe și deficiențele acestuia care trebuie eliminate urgent pentru a asigura dezvoltarea economică. Se acordă o atenție insuficientă indicatorilor cantitativi și calitativi care fac posibilă măsurarea durabilității dezvoltării unei întreprinderi, „avertizarea” asupra posibilelor crize etc. Astfel, din lipsa unui studiu cuprinzător privind gestionarea dezvoltării durabile a unei întreprinderi prin management financiar în Republica Moldova, precum și având în vedere relevanța problemelor legate de tema de cercetare, lucrarea

fundamentează necesitatea de a determina impactul managementului financiar asupra dezvoltării durabile a unei întreprinderi.

Scopul cercetării științifice este de a dezvolta bazele teoretice și metodologice ale managementului financiar ca cea mai importantă funcționalitate pentru gestionarea sustenabilității dezvoltării întreprinderii.

Pentru atingerea acestui obiectiv au fost formulate **următoarele sarcini**:

1. Explorarea bazelor conceptuale ale managementului financiar și dimensiunii teoretice a dezvoltării durabile.

2. Fundamentarea teoretică a conceptului de management al stabilitatii financiare si elementelor sale principale.

3. Determinarea instrumentelor de măsurare a impactului managementului financiar asupra dezvoltării economice a întreprinderilor.

4. Explorarea procesului de dezvoltare a malului stâng al Republicii Moldova.

5. Determinarea mecanismelor de prognozare a dezvoltării socio-economice a malului stâng al Republicii Moldova.

6. Evaluarea influenței factorilor principali asupra modificărilor rezultatelor financiare ale întreprinderii.

7. Elaborarea recomandărilor pentru optimizarea utilizării managementului financiar, ținând cont de impactul acestuia asupra dezvoltării durabile a întreprinderilor.

Obiect al cercetării în lucrare este managementul financiar în contextul dezvoltării durabile a unei întreprinderi agricole de pe malul stâng al Nistrului a Republicii Moldova.

Subiectul cercetării: studierea experienței naționale și internaționale și elaborarea metodologiei în domeniul influenței managementului financiar asupra dezvoltării durabile a întreprinderilor.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării constă în următoarele:

- dezvoltarea bazelor conceptuale și metodologice ale dezvoltării durabile a întreprinderilor prin management financiar;

- elaborarea bazelor metodologice ale instrumentelor de măsurare a sustenabilității întreprinderilor agricole prin identificarea factorilor care influențează direct starea de dezvoltare durabilă a acestora;

- determinarea indicatorilor financiari ai dezvoltării durabile cu stabilirea și ajustarea valorilor prag pentru întreprinderile agricole de pe malul stâng al Nistrului a Republicii Moldova;

- identificarea particularităților de bază și problemelor de funcționare a întreprinderilor agricole de pe malul stâng al Nistrului a Republicii Moldova;

- elaborarea măsurilor și recomandărilor privind implementarea managementului financiar în vederea asigurării dezvoltării durabile a entitatilor sectorului agrar din transnistria.

Principalele rezultate noi pentru știință și practică, prezentate pentru susținere, pot fi numite urmatoarele:

1. Caracteristica conceptuală și metodologică a modelului de management financiar, care afectează dezvoltarea durabilă a întreprinderilor.

2. Evaluarea corelației și regresiei influenței principalilor factori asupra modificării nivelului rentabilității nete a vânzărilor.

3. Studiul situației managementului financiar al entităților sectorului agrar din Republica Moldova.

4. Fundamentarea științifică și practică a indicatorilor managementului financiar, privind influența acestora la dezvoltarea durabilă a întreprinderilor.

Problema de importanță științifică abordată este fundamentarea teoretică și metodologică a necesității îmbunătățirii utilizării managementului financiar în procesul de asigurare a dezvoltării durabile a întreprinderilor agricole.

Semnificația teoretică. Studiul este o contribuție în dezvoltarea științei managementului financiar cu scopul de a asigura dezvoltarea durabilă a întreprinderilor. Semnificația teoretică este determinată de abordarea sistematică, analiza cuprinzătoare a problemelor asociate cu managementul financiar și varietatea de instrumente pentru evaluarea dezvoltării durabile, elaborarea de măsuri în domeniul luat în considerare, stabilirea și soluționarea unui șir de noi sarcini fundamentale. Rezultatele studiului

demonstrează posibilitatea realizării unei dezvoltări economice mai eficiente a întreprinderilor dacă autoritățile competente vor ține cont de recomandările propuse.

Semnificația practică a rezultatelor cercetării constă în faptul că rezultatele cercetării pot fi utilizate ca ajutor științific și metodologic pentru studiul managementului financiar, în procesul de formare a specialiștilor în domeniul economiei și managementului. Managerii întreprinderilor și agențiile guvernamentale pot folosi aceste recomandări pentru a modela dezvoltarea durabilă a întreprinderilor.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele obținute vor contribui la asigurarea dezvoltării durabile a întreprinderilor prin implementarea unui management financiar de înaltă calitate. În procesul de elaborare a disertației, unele rezultate sunt deja aplicate în practică de întreprinderile agricole din regiune: SRL „Rist”, satul Voronkovo, districtul Râbnița, SRL „Palagros”, districtul Rîbnița, SRL „TriM”, districtul Râbnița, SRL „Agro - Moriy”, districtul Râbnița, SRL „Selen” din districtul Râbnița, SRL „Stroentsy” din districtul Râbnița. Actele, privind aplicarea rezultatelor științifice, sunt prezentate în anexa 25 a tezei.

Principalele teze ale acestei lucrări, concluziile și recomandările sunt prezentate în 44 de lucrări științifice, care au fost prezentate la 12 conferințe științifice și practice internaționale.

Structura tezei: Lucrarea este scrisă în limba rusă, constă dintr-o introducere, patru capitole, concluzii și recomandări, o listă de referințe din 213 surse, 26 de figuri, 60 de tabele, 47 de formule și 25 de anexe. Lucrarea conține 327 de pagini, dintre care 241 de pagini sunt text principal (fără bibliografie, anexe).

Cuvinte cheie: management financiar, dezvoltare durabilă, stabilitate financiară.

CONȚINUTUL TEZEI

Capitolul 1 „**Bazele conceptuale ale managementului financiar**” este destinat unei analize detaliate atât a conceptelor, cât și a noțiunilor (de

exemplu, conceptul de management financiar, finanțe, management economic sistemic). Accentul s-a pus pe studiul materialelor științifice publicate în străinătate și, de asemenea, pentru a înțelege situația din Republica Moldova, au fost studiate și materiale autohtone. Pe baza studiului literaturii de specialitate, materialul a fost rezumat prin analiză comparativă și au fost identificate principalele probleme și lacune existente în domeniul managementului financiar.

Analizând abordarea evolutivă a istoriei finanțelor, autorul notează că finanțele au o calitate darwiniană. „Supraviețuirea celui mai adaptat” sau „Supraviețuirea celui mai puternic” – participanților de pe piețele agresive le place adesea să folosească această expresie. Andrew Lo, directorul Laboratorului de Inginerie Financiară al MIT, consideră că piețele sunt sisteme adaptative complexe, similare cu cele pe care le întâlnim în lumea naturală [23].

Moda pentru „finanțarea comportamentală”, bazată pe cunoștințe din psihologie, este o corectare binevenită a unei presupuneri nerealiste. Dar comportamentiştii (bihevioriştii) au puține de spus despre modul în care se dezvoltă instituțiile economice. Există și o altă mare diferență între natură și finanțe, și anume că, în timp ce evoluția în biologie are loc într-un mediu natural în care schimbarea este esențial aleatorie, evoluția serviciilor financiare are loc într-un cadru de reglementare.

Autorul este de acord cu opinia lui Schumpeter conform căreia „Fiecare șoc în cadrul sistemului financiar trebuie să ducă la „victime umane”. Lăsată în voia sa, „selecția naturală” trebuie să funcționeze rapid pentru a elimina cele mai slabe instituții de pe piață, care tind să fie absorbite de cele de succes. Dar majoritatea crizelor introduc noi reguli și reglementări pentru a stabili sistemul financiar și pentru a proteja consumatorul.” [42].

Managementul financiar a acceptat de multă vreme axioma că o companie este o entitate interesată să maximizeze profiturile acționarilor. Există mulți factori care au contribuit la dezvoltarea acestei idei. Printre acestea se numără chiar momentul apariției științei managementului modern la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Aceasta este o situație în care managerul se identifică cel mai adesea cu proprietarul

companiei, angajații au putere socială relativ mică, practic nu există sindicate și așa mai departe.

Atunci când o companie operează în conformitate cu mai multe obiective, obiectivul principal al managementului financiar - maximizarea profitului - poate intra în conflict cu alte obiective. Echilibrarea intereselor pentru atingerea a două sau mai multe obiective conflictuale (maximizarea profitului și minimizarea riscului) poate fi atinsă prin compromisuri care sunt dificil sau uneori chiar imposibil de cuantificat și analizat riguros, utilizând de obicei raportarea interfeței a altor obiective - explicite sau implicite - ale organizației în ansamblu.

Criteriul de acceptabilitate a investițiilor de capital este subiectul cel mai complex și controversat din domeniul finanțelor. Este dovedit științific că, un proiect teoretic, norma minimă acceptabilă de rentabilitate a ratei unui proiect teoretic ar trebui să constituie prețul de piață al acțiunilor ordinare ale companiei. Dificultatea constă în determinarea acestui indicator în practică, deoarece nu este posibil să se prezică cu exactitate impactul deciziilor de investiții asupra prețurilor acțiunilor; estimarea normei de rentabilitate cerute corespunzătoare este, de asemenea, imprecisă. Pentru a rezolva problema, este necesar un cadru general de măsurare a venitului așteptat. Se propune determinarea valorii alternative al unui proiect de investiții de capital prin conjugarea acestuia cu investițiile pe piața financiară cu același risc. Deci, pe baza analizei importanței managementului financiar, se poate susține că existența unei întreprinderi pe piață este ireală fără un management financiar bine stabilit. Managementul financiar, pe de o parte, este managementul fluxului de numerar al întreprinderilor, pe de altă parte, este o știință care a apărut odată cu formarea unei economii de piață și dezvoltarea activității antreprenoriale.

Managementul financiar este un ansamblu interconectat de acțiuni specifice axate pe selecția, formarea, dezvoltarea și utilizarea optimă a resurselor financiare în vederea asigurării mijloacelor (financiare) necesare dezvoltării efective a activității economice. Scopul principal al managementului financiar: maximizarea valorii unei organizații economice din punctul de vedere al: profitului - investiției sau profitului - riscurilor.

Ținând cont de specificul agriculturii, întrucât această ramură este asociată cu riscuri sporite, autorul a formulat următoarea definiție a conceptului de politică de finanțare a unităților economice agricole: politica de finanțare reprezintă ansamblul deciziilor privind determinarea optimă a surselor adecvate de finanțare și stabilirea unor relații raționale între ele. Finanțarea internă și externă a unei întreprinderi se execută prin realizarea unui cost minim al capitalului în condițiile unui grad rezonabil și controlat de risc [56].

Capitolul 2 **„Bazele teoretice ale dezvoltării durabile”** este, de asemenea, o parte fundamentală a lucrării. Capitolul identifică și susține științific metodele directe utilizate în evaluarea sustenabilității. Capitolul este de natură teoretică. Autorul l-a separat în mod deliberat de primul capitol, întrucât metodologia discutată în acesta practic nu este folosită în Republica Moldova. În același timp, gestionarea dezvoltării durabile a unei întreprinderi depinde în mare măsură de metodologie.

Principiile fundamentale ale teoriei dezvoltării și dinamica evolutivă a dezvoltării unui sistem economic sunt stabilite în lucrările multor personalități de știință. Dintre aceștia putem remarca Volkova V.N. [37], Emelyanova A.A. [37], Savitskaya G.V. [29,30], Sergunyaeva S.N., Tleyișkova S.V. [33], Sadkova V.G., Starikova L.I., Trubina A.E. [31], Perciun R.I., Petrova T.A. [27], Popkova V.V. [28], Melnik T.E. [47], Cernavsky D.S. [40] și etc.

Cu toate acestea, în timpul cercetării, s-a remarcat că numărul lucrărilor științifice consacrate studiului traiectoriilor de dezvoltare durabilă a întreprinderilor este în mod evident insuficient. Multe întrebări rămân în afara domeniului cercetării. În special, nu există un consens cu privire la un șir de termeni precum „sustenabilitate economică”, „sustenabilitate financiară”, „funcționare durabilă”, „dezvoltare durabilă” a unei întreprinderi etc.

Termenul „dezvoltare durabilă” poate fi subiectul multor definiții și interpretări. De exemplu, poate fi definit printr-o îmbunătățire generală a bunăstării economice și sociale a rezidenților, precum și a mediului instituțional și fizic în care viețuiesc.

Dezvoltarea economică durabilă presupune diversificarea economică, accesul la servicii și protecția mediului, care sunt necesare pentru a asigura succesul și durabilitatea dezvoltării rurale. Pentru a opri declinul zonelor rurale, este necesar să se asigure dezvoltarea durabilă a antreprenoriatului. Dezvoltarea socială durabilă, în esență, asigură condiții de viață la nivelul nevoilor umane pentru toate așezările și regiunile în care activitatea umană este prezentă. De exemplu, dezvoltarea socială a regiunii transnistrene a Republicii Moldova ar trebui să fie conectată și să depindă de dezvoltarea sa economică. Cu cât o regiune este mai prosperă din punct de vedere economic, cu atât sunt mai puțin negative consecințele care conduc la regresul social în ea.

O întreprindere este un sistem socio-economic în evoluție, în curs de dezvoltare. În cadrul acestei teorii se identifică modele generale de dezvoltare care, potrivit D.S. Cernavsky [40], pot fi reduse la următoarele:

1. Noi informații valoroase apar în toate sistemele în curs de dezvoltare.

2. Evoluția se desfășoară în mod inegal.

3. Termenul „evoluție” este înțeles în trei sensuri diferite:

- în primul rând, ca dorință pentru una dintre stările staționare posibile și selectate după dezastru;

- în al doilea rând, ca o dezvoltare lentă care urmărește modificările parametrilor sistemului până se ajunge la următoarea bifurcare;

- în al treilea rând, ca o retragere rapidă dintr-o stare staționară, când aceasta din urmă își pierde stabilitatea (de fapt o catastrofă).

În consecință, procesul evolutiv este considerat ca o triadă de stări, dintre care două sunt stabile și una instabilă.

Într-o economie de piață, se impune o atenție deosebită dezvoltării durabile a întreprinderii. În acest caz, se evaluează capacitatea sa de a se adapta la factorii de mediu.

O întreprindere durabilă încorporează principiile de sustenabilitate în fiecare decizie de afaceri pe care o ia, furnizează produse sau servicii ecologice care înlocuiesc cererea de produse și/sau servicii ecologice, este mai ecologică decât concurenții tradiționali și și-a asumat un angajament ferm față de principiile de mediu în afacerile și operațiunile sale.

Dezvoltarea durabilă a unei întreprinderi se bucură de o mare atenție atât din partea practicienilor, cât și a oamenilor de știință.

Autorii T.L. Bezrukova, E.A. Yakovleva, Jiang Zhaoxia în lucrarea lor „Dezvoltarea durabilă a unei întreprinderi: probleme metodologice” [46] propun utilizarea următorilor indicatori în procesul de evaluare a dezvoltării durabile a întreprinderilor (Tabelul 1):

Tabelul 1. Principalii indicatori economici ai dezvoltării durabile a întreprinderi și criteriile de evaluare a acestora

Indicatori	Criterii	Unități de măsurare
De piață	Cota de piață a vânzărilor de produse	%
	Cifra de afaceri pe o anumită piață	mii lei/an
	Ponderea numerarului în cifra de afaceri	%
De producție	Producția de mărfuri în prețuri reale	mii lei
	Indicele de creștere a volumului producției	coeficient
	Produse vândute	mii lei
	Costurile de producție	mii lei
	Indicele de creștere a costurilor	coeficient
	Ponderea costurilor variabile în costul produselor	ponderea
	Producția per lucrător	mii lei/om/an
Sociali	Procentul comenzilor finalizate în termen	%
	Numărul de angajați pe categorii	oam.
	Raportul dintre salarii și minimul de existență	coeficient
Financiar-economici	Raportul dintre salariul mediu lunar al angajaților și salariul mediu lunar pe economie	coeficient
	Mijloace circulante	mii lei
	Mijloace circulante proprii	mii lei
	Profit net	mii lei/an
	Rentabilitatea netă	%
	Lichiditatea curentă	coeficient
Productivitatea mijloacelor fixe	lei/lei	

Sursa: [46].

Analizând sistemul de indicatori de mai sus, putem concluziona că pentru a asigura o dezvoltare durabilă, întreprinderile trebuie să-și crească potențialul de producție, ținând cont de influența factorilor de mediu interni și externi. Este foarte importantă implementarea rezultatelor progresului tehnico-științific, deoarece aceasta este o cale directă către reducerea costurilor de producție și introducerea unor metode moderne de organizare a producției și managementului.

Prin datele analizei metodologiei de gestionare a dezvoltării durabile a unei întreprinderi, s-au desprins următoarele concluzii:

1. Numărul de studii consacrate cercetării traiectoriilor de dezvoltare durabilă a întreprinderilor este în mod evident insuficient. În acest sens, soluționarea multor probleme rămâne în afara domeniului cercetării. În special, nu există un consens cu privire la asemenea termeni precum „sustenabilitate economică”, „sustenabilitate financiară”, „funcționare durabilă”, „dezvoltare durabilă” a unei întreprinderi etc.

2. Analizând numeroase surse dedicate dezvoltării durabile, autorul a formulat următorul concept de întreprindere durabilă - o întreprindere durabilă este o organizație care poate anticipa și răspunde nevoilor generațiilor actuale și viitoare de clienți prin crearea și implementarea de noi strategii și activități de afaceri care să accelereze schimbarea socială pozitivă, să protejeze și să păstreze mediul înconjurător, sporind în același timp eficiența acestuia.

3. La elaborarea unui program-cadru pentru dezvoltarea durabilă a regiunilor Republicii Moldova, ar fi indicat să se efectueze o evaluare a situației socio-economice actuale, precum și o estimare a condițiilor de mediu, în vederea evidențierii condițiilor naturale și deficiențelor intervenției umane.

4. O formă importantă de dezvoltare durabilă și creștere economică este materializarea cunoștințelor în sistemul de producție prin dezvoltarea și transferul de noi tehnologii și inovații. Investițiile în inovare și tehnologia informației reprezintă principala sursă a dezvoltării economice durabile în Moldova. În comparație cu țările dezvoltate, Republica Moldova a depus eforturi minime pentru a dezvolta noi tehnologii și inovații. Statul nu a stimulat companiile private sau centrele de cercetare în dezvoltarea și

implementarea noilor tehnologii. În consecință, vorbim despre direcția greșită de dezvoltare în domeniul culturii antreprenoriale din țara noastră.

5. Având în vedere orientarea agricolă a economiei regiunii transnistrene, spațiul economic restrâns, o condiție importantă pentru dezvoltarea durabilă este distribuția spațială a capacităților de producție ale complexului agroindustrial. Pentru această problemă științifică a fost elaborat un model economic și matematic de producție și transport, care a fost testat în cadrul unei conferințe științifice și practice internaționale la USEM, Chișinău, Republica Moldova în data de 12.02.2023 [95].

Capitolul 3 **„Caracteristicile și analiza dezvoltării socio-economice a malului stâng al Republicii Moldova”** este partea aplicativă a cercetării. În acest capitol, autorul oferă o analiză a dezvoltării socio-economice a regiunii transnistrene a Republicii Moldova. Conștientizând că managementul este o știință bogată în elemente, metode, tehnici etc., pentru a evita abaterile de la subiect și încercările de a „acoperi totul”, lucrarea oferă o analiză a trăsăturilor politicii și mecanismelor de predicție a dezvoltării socio-economice a malului stâng al Republicii Moldova. Același capitol demonstrează cum, cu ajutorul managementului financiar, poate fi influențată funcționarea eficientă a unei întreprinderi. Se are în vedere teoria managementului sistemic al stabilității financiare, care a făcut posibilă identificarea principalelor pârgii ale managementului financiar, a căror utilizare va asigura dezvoltarea durabilă a întreprinderilor și va influența economia reală.

Pe lângă indicatorii de stabilitate financiară utilizați pentru descrierea obiectului de management, au fost utilizați indicatorii de stabilitate microeconomică, verificați cu ajutorul unor valori plafonate. Acești indicatori caracterizează creșterea economică, investițiile, profitabilitatea economică etc. Acest capitol prezintă evoluția indicatorilor macroeconomici și necesitatea promovării politicilor anticriză, confirmând concluziile că managementul financiar de calitate poate răspunde multor întrebări și lacune care există în Moldova.

Scopul principal al regiunii este de a asigura utilizarea rațională cu eficiență maximă a tuturor resurselor care sunt utilizate în agricultură, pentru a obține o gamă extinsă de produse agricole în volumele cerute și de calitate

corespunzătoare, care să răspundă cerințelor economiei naționale și standardelor internaționale.

Analiza arată că întreprinderile agricole din regiunea transnistreană, ca și în alte regiuni ale Republicii Moldova, sunt diversificate/multiramurale și sunt specializate în producția și comercializarea de produse vegetale, culturi industriale, struguri și fructe.

Calcululele demonstrează că specializarea întreprinderilor nu este încă la un nivel suficient, ceea ce împiedică utilizarea eficientă a echipamentelor și noilor tehnologii și are un impact negativ asupra dezvoltării durabile a acestora.

Sectorul agroindustrial al regiunii cuprinde: agricultura, prelucrarea materiilor prime agricole etc. Peste 90% din produsele industriale și agricole fabricate sunt exportate. Sunt importate în principal următoarele produse: îngrășăminte minerale, mașini agricole, hârtie, materii prime de bumbac și bunuri de larg consum.

Dinamica numărului populației atestă o tendință negativă. În 2020, această cifră a scăzut cu 34,9 mii de persoane față de 2014. Populația rurală reprezintă aproximativ 30% din populația totală și are o dinamică de dezvoltare negativă în comparație cu populația urbană. Faptul că numărul șomerilor este în scădere este pozitiv. În 2018, această cifră a scăzut cu 2,5 mii de persoane față de 2014. Cu toate acestea, în 2020, această cifră a crescut la 2,9 mii de persoane. Din numărul total de persoane ocupate în economie, în 2020 numărul persoanelor ocupate în agricultură este de aproximativ 37%. Nivelul salariilor medii lunare în agricultură nu este foarte ridicat. În 2020 acest nivel este egal cu 4862 lei [51,54].

Fondul funciar este de 367,1 mii hectare, iar dinamica acestuia este stabilă. Analizând componentele fondului funciar, se poate observa că cea mai mare pondere o ocupă terenurile agricole, aproximativ 72%.

Volumul produsului intern brut al regiunii transnistrene a Republicii Moldova este de 13904,0 milioane lei în 2020, adică cu 5161,2 milioane lei mai mult decât în 2014.

Ponderea agriculturii în structura PIB este de 10,5% în 2020, adică cu 3,57% mai mult decât în 2016 [51,55].

O particularitate a politicii de dezvoltare socio-economică a regiunii transnistrene este că în mecanismul de conducere al sistemului economic nu există un mecanism de stimulare, o reglementare eficientă a resurselor materiale și financiare pe baza standardelor progresive ale unei economii de piață. Elaborarea și implementarea unui sistem de standarde care să stimuleze „economiile” în producție, orientând activitatea economică către produsul final, ar crea condiții pentru creșterea competitivității sectorului real al economiei din regiune. Una dintre caracteristicile politicii de dezvoltare economică este specificul gestionării veniturilor și cheltuielilor guvernamentale [54]. Scăderea veniturilor companiilor și a producției interne, pe de o parte, și creșterea salariilor, pensiilor și cheltuielilor generale, pe de altă parte, au dus la destabilizarea economiei, la o scădere reală a investițiilor și a puterii de cumpărare a leului, a productivității muncii și reducerea interesului economic, ceea ce a dus la deformarea relațiilor și a raporturilor economice. Această diminuare va duce în continuare la o scădere a veniturilor și a vânzărilor de bunuri de larg consum. Totodată, se micșorează volumul investițiilor și volumul mijloacelor fixe. O caracteristică importantă a politicii interne de dezvoltare economică este natura și dinamica achizițiilor publice de bunuri în sectoarele prioritare. Este necesar să se concentreze politica de achiziții publice pe sectoarele prioritare ale economiei naționale. Acest lucru va spori volumul vânzărilor și producției în sectoarele prioritare și va crește indirect sectorul real al economiei [52].

Pe fundalul unui nivel relativ scăzut al salariilor în economia Transnistriei, există o diferențiere nejustificat de mare a salariilor după tipul de activitate economică. Gradul acestei diferențieri nu este întotdeauna în corelare cu rezultatele economice ale funcționării industriilor și producțiilor, cu importanța acestora pentru economie sau cu nivelul de calificare al forței de muncă.

Salariul mediu per economie în ansamblu este de 288 USD. Salariile lucrătorilor angajați în intermediari financiare depășesc de 2,12 ori media pe economie; la efectuarea operațiunilor cu bunuri imobiliare, respectiv, cu 25,5%; în construcții – cu 39,0%; în industrie – 34,2%. Totodată, salariile în instituțiile de învățământ au constituit 59,7% din nivelul mediu, în agricultura de pe malul stâng al Nistrului a Republicii Moldova - 59,3%.

Specificul politicii monetare interne se caracterizează printr-o pondere redusă a depozitelor bancare în PIB, în valoare de 36,1%, ceea ce este semnificativ mai mic decât în Lituania, Serbia, România și Belarus, rămânând sub media regională. Această pondere relativ scăzută a depozitelor în PIB se datorează disproportionalității și ineficienței sistemului bancar, care provoacă neîncredere în rândul populației și al mediului de afaceri.

Situația cu intermedierea financiară în economie se înrăutățește, în condițiile în care rata de creditare în PIB este insuficientă. Politica prioritară va afecta pozitiv relația dintre creșterea sectorului industrial, agricultura, industria de export și alte sectoare. În plus, este necesară modificarea politicilor de utilizare a resurselor și a politicilor de management al riscului, creând concurență reală în sectorul bancar al pieței financiare și creând alternative viabile de finanțare prin sectorul financiar nebancaar.

Tendențele și natura procesului de creștere a importurilor și exporturilor, creșterea alarmantă a deficitului comercial, satisfacerea cererii, în mare parte prin importul de bunuri și servicii, duc la suprimarea producției locale, la creșterea economică bazată pe consum și remitențe, în contextul crizei economice și financiare globale și regionale. Aceste tendințe conduc la o instabilitate socială și economică crescută, expunând economiile locale la o serie de vulnerabilități.

Acest lucru se poate întâmpla dacă guvernarea nu va lua măsuri urgente și drastice pentru a atrage investiții și remitențe către economia prioritară pentru a crea condiții adecvate de muncă și de viață în țară. În caz contrar, migrația va crește, iar fenomenul negativ de separare a familiilor migranților moldoveni se va transforma într-un proces de reunificare a acestora, dar, din păcate, acest lucru se va întâmpla în afara țării, moment care va determina o reducere a remitențelor, ceea ce va duce la o scădere dramatică a consumului.

Specificul politicii de dezvoltare economică se caracterizează și prin promovarea politicilor ineficiente pe piața de capital, inclusiv a tranzacțiilor financiare și a instrumentelor financiare derivate, care au afectat în mod semnificativ instabilitatea financiară și bancară și economia în ansamblu și au modificat, de asemenea, structura produsului național.

Caracteristicile politicii de dezvoltare economică sunt determinate de specificul politicii investiționale. Problema constă în utilizarea ineficientă a împrumuturilor acordate sub garanție guvernamentală. Utilizarea insuficientă și ineficientă a investițiilor duce la o scădere a rezultatelor activității economice [52]. Deoarece investițiile nu aduc profitul așteptat (ceea, ce se întâmplă acum în economia națională), se înregistrează o creștere a nivelului de dezechilibru și inflație. În același timp, veniturile bugetare sunt în scădere și, în consecință, fondurile necesare pentru deservirea creditelor sunt în scădere.

Componentele mecanismului de dezvoltare socio-economică abordate atât în regiunea transnistreană, cât și în Republica Moldova în ansamblu relevă unele contraste izbitoare între mecanismul și politica monetară consecventă și dură și o politică fiscală moderată. În timp ce inflația și mecanismele monetare reflectă un dinamism impresionant care nu a fost atins nici măcar în unele economii avansate în tranziție, mecanismul fiscal a generat deficite fiscale semnificative. Soldul nefinanciar al sectorului neguvernamental a depășit acel 15% negativ din PIB, însumând circa 40% din valoarea negativă a Produsului Național Brut.

Analiza ne permite să generalizăm următoarele concluzii:

1. O componentă deosebită în structura noului mecanism de dezvoltare a economiei naționale este excluderea din acest mecanism a sistemului monopolist, oligarhic și politic, care agravează problemele de creștere, impune ambițiile politice și pretențiile acestora asupra societății și contribuie la extinderea datoriilor publice. Excluderea sistemului oligopol și oligarhic de sub masca mecanismului de democratizare și dezvoltare economică va duce la stimularea întreprinderilor mici și mijlocii și la restabilirea încrederii publicului în structurile acestui mecanism. Drept urmare, societatea civilă își va intensifica acțiunile, exercitând influență nu numai politică, ci și economică asupra a ceea ce se întâmplă în jur. Totodată, structura națională a sistemului economic va fi consolidată prin stimularea și revitalizarea activităților micilor afaceri, combaterea monopolului și prevenirea valorificării potențialului socio-economic în interesul grupului oligarhic, politic și economic.

2. Unul dintre elementele direcției de schimbare a paradigmei și mecanismului de dezvoltare prezintă necesitatea de orientare la programe cu „țintă finală”. Un astfel de program „țintă finală” ar putea fi un program de dezvoltare a complexului agroindustrial de prelucrare profundă a materiilor prime agricole și export de produse finite, care include cultivarea și prelucrarea fructelor. Un element important al noului mecanism de dezvoltare îl reprezintă creșterea transparenței sistemului de achiziții și comandă de stat, subvențiilor guvernamentale, procesului de privatizare preferențială și eliminarea manipulării prețurilor pentru operațiunile de import-export, când valorile mărfurilor exportate sânt subevaluate și valorile mărfurilor importate sânt supraevaluate.

3. Caracteristicile mecanismului de dezvoltare economică determină specificul creșterii, trăsăturile și metodele procesului de schimbări structurale, de stimulare sau de limitare a capacităților de producție internă. Structura și funcțiile acestui mecanism se reflectă în diverse strategii ale statului pentru perioada de tranziție, printre care putem numi Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030” [38].

4. Principala problemă identificată în acest capitol este că în regiune nu a avut loc o implementare definitivă a criteriilor de funcționare a unui sistem de economie de piață bazat pe principiile și trăsăturile propuse de teoria neo-keynesiană, deși există neajunsuri legislative și de reglementare în domeniul proprietății private, în special distribuția acesteia, în sectorul financiar și bancar, activitățile întreprinderilor mici și mijlocii, distribuția resurselor financiare sub formă de costuri și investiții.

5. Specificul echilibrării sistemului economic este determinat de reforme structurale semnificative în sectoarele prioritare, a căror implementare va consolida creșterea determinată de export și crearea de locuri de muncă, precum și asigurarea competitivității. În general, perspectivele pentru tehnologiile avansate și inovare depind de capacitatea regiunii de a identifica și inova ramurile prioritare, menținând în același timp stabilitatea macroeconomică și sporind prezența acesteia pe piețele externe prin produse și servicii. Astfel, consolidarea economiei de stat pentru restabilirea sustenabilității fiscale și promovarea reformelor structurale pentru a atrage investiții străine, inovarea sectoarelor prioritare și

îmbunătățirea productivității generale sunt esențiale pentru asigurarea unui model echilibrat de creștere a veniturilor și de reducere a sărăciei.

6. Managementul financiar este un ansamblu de principii, metode, tehnici, instrumente și acțiuni prin care se iau decizii financiare în contextul atingerii obiectivelor: evaluarea eforturilor financiare, asigurarea capitalului și utilizarea acestuia, alocarea și eficiența resurselor financiare. Analiza financiară permite de a găsi răspunsuri la întrebările, cum să fie gestionați mai eficient sursele financiare, de unde să fie obținuți banii și unde să fie investiți, cum să fie eliminat dezechilibrul financiar din activitățile organizației.

Capitolul 4 „Evaluarea impactului și îmbunătățirea managementului financiar la întreprinderile de pe malul stâng al Republicii Moldova” este dedicat în întregime propunerilor și recomandărilor prezentate ca urmare a studierii lucrărilor științifice, analizei monografice a autorului asupra stării financiare a întreprinderilor agricole în orașul Râbnîța și regiunea Râbnîța și identificarea impactului managementului financiar asupra dezvoltării durabile a întreprinderilor.

O condiție prealabilă pentru rate ridicate ale dinamicii afacerilor agricole este un tempou stabil de creștere durabilă, determinat de indicatori precum: cifra de afaceri a activelor, vânzările nete, profitul brut, profitul net, indicatori de profitabilitate etc.

Creșterea susținută a unei întreprinderi agricole poate fi considerată eficientă dacă o creștere a valorii activelor duce la o creștere mai mare a veniturilor din vânzări, iar o creștere a veniturilor din vânzări duce la o creștere mai mare a profitului din vânzări. Raportarea datelor de mai sus determina un indicator al creșterii eficienței operaționale și/sau activității financiare a unei întreprinderi agricole. Aceasta înseamnă că întreprinderea are o politică bine întemeiată de investiții în activele întreprinderii și o politică bine stabilită de gestionare a activelor circulante, indicatorii cărora caracterizează cifra de afaceri și randamentul activelor. Cu toate acestea, în agricultură, un rol important îl joacă resursele de muncă. Prin urmare, sustenabilitatea creșterii întreprinderilor agricole depinde și de returnarea acestor resurse, exprimată prin productivitatea muncii.

Pe baza observărilor statistice a 20 de întreprinderi agricole din raionul Râbnița, a fost creat un eșantion pentru perioada 2015-2020, totuși, în 5 întreprinderi, unii dintre indicatori, inclusiv profitabilitatea netă, s-au dovedit a fi negativi și, prin urmare, nu pot fi incluși în modelul de corelare [56].

Una dintre limitările studiului este cantitatea limitată de date examinate în timp și spațiu. Cantitatea limitată de date de studiu pentru 15 întreprinderi pe o perioadă de patru ani poate afecta reprezentativitatea rezultatelor modelării.

Pentru a studia influența principalilor factori asupra modificării profitabilității nete a vânzărilor la aplicarea analizei de corelație și regresie, a fost utilizat un model de analiză a datelor panel [56, 78]:

(15 întreprinderi x 4 ani) = 60 de observări

O altă limitare a studiului este numărul mare de indicatori utilizați în literatura științifică pentru a măsura principalii factori și trăsătura de rezultat inclusă în model. Astfel, alegerea indicatorilor a fost lăsată la discreția autorului, acesta selectându-i pe cei care i-a considerat reprezentativi pentru scopurile acestui studiu. Alegerea indicatorilor pentru realizarea scopului obiectivelor științifice s-a realizat de autor, luând în considerare reprezentativitatea studiului.

1. Analiza demonstrează că factorii selectați influențează modificarea profitabilității nete să crească, dar principalii factori, care au cel mai mare impact sunt: rata lichidității și productivitatea muncii. Dotarea muncii cu mijloace fixe (raportul capital fix-muncă) și investițiile la 1 hectar de teren agricol au fost și rămân la cel mai scăzut nivel și, prin urmare, impactul asupra indicatorului de performanță este nesemnificativ. Caracteristicile factorilor sunt diferite în esență și (sau) au unități de măsură diferite, în timp ce coeficienții de regresie b_j pentru diferiți factori sunt incomparabili. Prin urmare, ecuația de regresie este completată cu indicatori comensurabili ai intensității relației dintre factor și rezultat, ceea ce permite clasificarea factorilor în funcție de puterea influenței lor asupra rezultatului. În calitate de indicatori ai intensității legăturii, pe lângă coeficienții de corelație și coeficienții β , sunt incluși și coeficienții de elasticitate parțială, coeficienții β și coeficienții de corelație parțială (Tabelul 2).

2. Pe baza modelului de regresie propus pentru prognozarea nivelului de dependență a eficienței managementului față de factorii selectați, rezultă că: cea mai mare influență asupra creșterii randamentului net al vânzărilor de la 11,45% la 25,48% în 2024 o are creșterea coeficientului lichidității curente la 2,3, care este un indicator al solvabilității întreprinderii, sub rezerva vânzării tuturor rezervelor disponibile și restituirii creanțelor.

Tabelul 2. Rezultatele finale ale analizei de corelare și regresie a influenței factorilor principali asupra modificării profitabilității nete a vânzărilor întreprinderilor agricole din regiunea Râbnița, în medie pentru 2015-2020.

Factori	simbol	Coeficient de corelație de pereche	Coeficientul de regresie	Coeficienți de regresie parțială standardizați	Coeficientul de elasticitate	Coeficienți pereche de determinare
		$t_{nabl} = r_{yx_i} \cdot \frac{\sqrt{n-m-1}}{\sqrt{1-r_{yx_i}^2}}$	$t(b_j = 0) = \sqrt{F_{xj}}$	$\beta_i = b_i \frac{\delta x_i}{\delta y}$	$E_i = b_i \cdot \frac{\bar{x}_i}{\bar{y}}$	$d_i^2 = r_{y_{x_i}} \times \beta_i$
Productivitatea muncii angajaților, mii lei	x_1	0,64	0,034	0,252	0,588	0,161
Dotarea muncii cu mijloace fixe, lei	x_2	0,54	0,013	0,149	0,295	0,081
Coeficientul lichidității curente	x_3	0,66	4,121	0,3	0,542	0,198
Investiții la 1 hectar de teren agricol, lei	x_4	0,55	0,218	0,151	0,218	0,0836

Sursa: calculele autorului cu utilizarea MS Excel – pachetul „Analiza datelor” [56].

Un alt factor important, care influențează creșterea profitabilității nete a vânzărilor, este creșterea productivității muncii până în 2024 la 360,5 mii lei, astfel încât să se respecte condițiile pentru ca creșterea productivității muncii să depășească creșterea salariilor. În ceea ce privește raportul capital-muncă al angajaților, studiul demonstrează că până în 2024, atingerea unui

nivel de 450 mii lei este posibilă doar dacă întreprinderea este dotată cu tehnologii și echipamente performante, precum și cu resurse de muncă de înaltă calificare.

O creștere a investițiilor la 1 hectar de teren agricol până la 410 lei/ha este posibilă sub rezerva creșterii investițiilor publice, private și a investițiilor străine în cadrul diferitelor programe de finanțare. Utilizarea rațională și eficientă cumulativ a factorilor studiați în modelul propus va spori volumul producției, va îmbunătăți calitatea produselor și serviciilor, va crește cifra de afaceri și profitul, ceea ce va presupune o creștere a profitabilității nete a vânzărilor și o dezvoltare durabilă în continuare a întreprinderii.

Creșterea susținută a unei întreprinderi agricole poate fi considerată eficientă dacă o creștere a valorii activelor duce la o creștere mai mare a veniturilor din vânzări, iar o creștere a veniturilor din vânzări duce la o creștere mai mare a profitului din vânzări. Acest raport este un indicator al creșterii eficienței operaționale și/sau activității financiare a unei întreprinderi agricole. Aceasta înseamnă că întreprinderea are o politică bine întemeiată de investiții în activele întreprinderii și o politică bine stabilită de gestionare a activelor circulante, indicatorii cărora sunt indicatorii ai cifrei de afaceri și a randamentului activelor. Cu toate acestea, în agricultură, un rol important îl au resursele de muncă. Prin urmare, sustenabilitatea creșterii întreprinderilor agricole depinde și de returnarea acestor resurse, exprimată prin productivitatea muncii.

Rentabilitatea activităților economice ale întreprinderilor agricole este rezultatul unui număr mare de factori, prin urmare, indicatorii de rentabilitate determină eficiența întreprinderii agricole în ansamblu. De asemenea, indicatorii de performanță sunt indicatorii ai performanței aparatului de management, inclusiv managementul financiar. O atenție deosebită se acordă indicatorilor tradiționali ai profitabilității: vânzări, active, capitaluri proprii (Tabelul 3).

Eficiența utilizării de către o întreprindere agricolă a tuturor resurselor disponibile, indiferent de sursele de atragere a acestora, este caracterizată de indicatorul rotației (rentabilitatea) activelor. Dacă rentabilitatea tuturor activelor este sub media industriei, atunci întreprinderea

nu dezvoltă suficient activități agricole pentru o anumită sumă de investiții în activele existente. În astfel de cazuri, managerii întreprinderii trebuie să dezvolte modalități de a crește volumul vânzărilor de produse agricole sau de a înstrăina activele inutile. Dinamica indicatorilor pentru evaluarea eficienței utilizării (returnării) resurselor materiale ale întreprinderilor agricole din orașul Râbnița și regiunea Râbnița este prezentată în Tabelul 3.

Tabelul 3. Dinamica indicatorilor pentru evaluarea eficienței (rentabilitatea) utilizării resurselor întreprinderilor agricole din orașul Râbnița și regiunea Râbnița pentru perioada 2015-2019.

Nr	Indicatori	2015	2016	2017	2018	2019
1	Randamentul activelor totale, lei	0,48	0,46	0,53	0,54	0,72
2	Randamentul mijloacelor fixe cu destinație agricolă, lei	1,065	1,063	0,924	1,128	1,189
3	Coeficientul de rotație a activelor circulante, rotații	0,834	0,811	1,104	1,217	1,688
4	Durata de rotație a activelor circulante (365/coeficientul de rotație a activelor circulante), zile	438	450	331	300	216
5	Coeficientul de rotație a creanțelor (Venit din vânzări/Sold mediu creanțe), rotații	1,54	1,48	1,96	3,18	10,0

Sursa: calculată de autor pe baza datelor [51].

Gestionarea profitabilității este o sarcină a managementului financiar, deoarece rezultatele oricărei întreprinderi sunt strâns legate de deciziile de management financiar: atragerea capitalului, investirea eficientă a acestui capital, gestionarea activelor circulante și distribuirea rezonabilă a profiturilor. Eficacitatea managementului financiar al unei întreprinderi depinde direct de calitatea deciziilor financiare luate.

Analiza profitului și a rentabilității a fost efectuată pe baza datelor întreprinderilor agricole din districtul Râbnița pentru perioada 2015-2019, ceea ce a permis identificarea celui mai mare număr de tendințe în dezvoltarea indicatorilor concepuți pentru a indica conducerii întreprinderii modalități de continuare a dezvoltării cu succes. Acești indicatori vor contribui la identificarea rezervelor pentru creșterea profitului, ceea ce, în

cele din urmă, va permite întreprinderii să își desfășoare activitățile cu mai mult succes. Întreprinderile agricole obțin profit în principal din vânzarea de produse agricole sau din efectuarea de lucrări agricole (Tabelul 4).

Eficiența utilizării de către o întreprindere agricolă a tuturor resurselor disponibile, indiferent de sursele lor de atracție, este caracterizată de indicatorul rotației (rentabilitatea) activelor.

Tabelul 4. Analiza dinamicii profitului brut în întreprinderile agricole din orașul Râbnîța și regiunea Râbnîța pentru perioada 2015-2019.

Anul	Profitul brut, mii lei	Creștere absolută (+,-) prin metoda lanțului, mii lei	Rata de creștere (scădere) după metoda lanțului, %
2015	12215		-
2016	10841	-1374	88,7
2017	54285	+43444	5,0 paz
2018	64146	+9861	118,2
2019	66193	+2047	103,2

Sursa: calculele autorului pe baza datelor de la întreprinderile agricole din orașul Râbnîța și regiunea Râbnîța pentru 2015-2019 [51].

Dacă rentabilitatea tuturor activelor este sub media industriei, atunci întreprinderea nu dezvoltă suficient activități agricole pentru o anumită sumă de investiții în activele existente.

În astfel de cazuri, managerii întreprinderilor trebuie să se gândească la modalități de a crește volumul vânzărilor de produse agricole sau de a înstrăina activele inutile. Dinamica indicatorilor pentru evaluarea eficienței utilizării resurselor materiale ale întreprinderilor agricole din orașul Râbnîța și regiunea Râbnîța în ultimii 5 ani este prezentată în Tabelul 5.

Eficiența economică a producției agricole depinde pe deplin de managementul competent și de utilizarea pârghiilor economice ale managementului financiar. Analiza situației economice este necesară pentru toate entitățile de afaceri, în primul rând, pentru a-și determina propria strategie financiară. De obicei, dacă există resurse financiare disponibile, o entitate de afaceri se confruntă cu problema utilizării lor în mod eficient. În schimb, dacă nu există suficiente resurse financiare pentru a desfășura operațiunile de afaceri, este necesar să se determine din ce surse vor fi alocate aceste fonduri și care va fi eficiența lor. Acest lucru ar putea fi realizat dacă întreprinderile din regiunea transnistreană ar avea mai multe oportunități de

a atrage investiții. Investițiile pot fi atrase din diferite proiecte și fonduri internaționale.

Tabelul 5. Dinamica indicatorilor activității de afaceri a întreprinderilor agricole din orașul Râbnîța și regiunea Râbnîța pentru anii 2015-2019.

№	Indicatori	2015	2016	2017	2018	2019
1	Rotația activelor totale, zile	760	793	689	676	507
2	Rotația activelor circulante, zile	438	450	331	300	216
3	Rotația stocurilor, zile	261	252	268	312	240
4	Rotația creantelor, zile	237	247	186	115	37
5	Rotația datoriilor, zile	861	899	763	687	874
6	Durata ciclului operațional, zile	498	499	454	427	277
7	Durata ciclului financiar, zile	-363	-400	-309	-260	-597

Sursa: calculată de autor pe baza datelor de la întreprinderile din regiunea Râbnîța [51].

În consecință, principalul factor de creștere a eficienței întreprinderilor agricole din Transnistria este reprezentat de investițiile în capital fix. Pare important să se ia în considerare interdependența nivelului de eficiență a gestionării financiare cu indicatorii economici ai întreprinderilor agricole din Transnistria (Tabelul 6).

Calcululele date ne permit să formulăm următoarele concluzii:

1. Indicatorii coeficienților, care caracterizează eficiența gestiunii financiare, tind să crească.

2. Valoarea lor doar se apropie de nivelul optim.

3. Dinamica producției brute la 100 hectare de culturi este pozitivă, în anul 2019, în comparație cu anul 2015, producția a crescut cu 151 mii lei (931-780) sau cu 19,4%.

4. Productivitatea muncii a crescut de la 39 mii lei la 52 mii lei mediu anual per angajat sau cu 33,3%.

5. Profitul net pe 100 ha de culturi a crescut de la 141 mii lei în 2015 la 145 mii lei în 2019, o creștere de 2,8%.

6. Profitabilitatea produselor vândute fluctuează pe parcursul anilor, în intervalul 28 - 35%, creșterea în 2019 față de 2015 fiind de 2 % (33 - 31%).

Eficiența economică a producției agricole depinde în totalitate de un management competent și de utilizarea pârghiilor economice ale gestiunii financiare.

Tabelul 6. Reciprocitatea nivelului de eficiență a gestionării financiare cu indicatorii economici ai întreprinderilor agricole din regiunea transnistreană

Indicatorii eficienței	Anul					Nivelul optimal
	2015	2016	2017	2018	2019	
I. Managementul financiar						0,5 -
1. Coeficientul de autofinanțare	0,33	0,38	0,36	0,41	0,46	0,6
2. Coeficientul de finanțare	0,63	0,58	0,66	0,78	0,75	1,0
3. Coeficientul stabilității financiare	0,48	0,76	0,81	0,74	0,83	0,9
4. Coeficientul lichidității intermediare	0,55	0,53	0,48	0,61	0,66	0,7 – 1,0
5. Coeficientul lichidității curente	1,3	1,6	1,5	1,6	1,7	1 < - < 2
II. Producerea						
1. Producerea produselor globale în prețuri curente, la 100 ha de sămănături, mii lei	780	883	739	893	931	x
2. Productivitatea muncii, mii lei/per angajat	39	46	42	56	52	x
3. Profitul net la 100 ha de sămănături, mii lei	141	139	138	126	145	x
4. Rentabilitatea vânzărilor, %	31	28	32	35	33	x

Sursa: calculul de autor în baza datelor întreprinderilor regiunii transnistrene [51].

În contextul dezvoltării relațiilor de piață, prezența unei structuri ineficiente a activelor unităților economice din sectorul agricol, în funcție de gradul de lichiditate, poate afecta negativ solvabilitatea și reputația întreprinderii și chiar poate duce la faliment. Astfel, indicatorul financiar creșterii activelor X9 (Capitolul 4) arată că cu cât această structură este mai inadecvată, cu atât stabilitatea financiară a întreprinderii este mai scăzută și nivelul de risc al acesteia este mai ridicat. În consecință, orice încălcare a relațiilor stabilite duce direct la o deteriorare a poziției economice și financiare a agenților economici din sectorul agricol și la o creștere a intensității sau insuficienței fondurilor proprii.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Concluziile finale ale studiului sunt următoarele:

Momentul de origine al teoriei financiare (așa cum se întâmplă aproape întotdeauna când este vorba de geneză) nu poate fi determinat cu certitudine. Există un număr suficient de specialiști care identifică pe bună dreptate originile sale din antichitate. Alți cercetători susțin că originea managementului financiar este relativ recentă.

Teoria și practica managementului financiar modern au apărut la începutul anilor 1940, după al doilea război mondial, când condițiile economice, contextul financiar și modul de funcționare al organizațiilor au suferit schimbări radicale. Acest moment de referință coincide cu dezvoltarea generală a managementului științific, când s-au înregistrat salturi calitative semnificative în acest domeniu, ca urmare a progresului tehnic, tehnologic și informațional, care a obligat specialiștii să reexamineze conceptele existente și să formuleze noi abordări și direcții de acțiune.

Managementul financiar a acceptat de mult timp axioma conform căreia o companie este o persoană cu un interes direct în maximizarea profitului acționarilor. Există mulți factori care au contribuit la dezvoltarea acestei idei. Printre aceștia se numără chiar momentul apariției științei managementului modern la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Această situație apare atunci când managerul se identifică cu proprietarul companiei, angajații au o putere socială relativ redusă, sindicatele sunt practic inexistente etc.

Managementul financiar este un ansamblu de acțiuni specifice interdependente, axate pe selectarea, formarea, dezvoltarea și utilizarea optimă a resurselor financiare pentru a furniza mijloacele (financiare) necesare dezvoltării eficiente a activității economice. Obiectivul principal al managementului financiar: maximizarea valorii organizației economice în termeni de profit - investiție sau profit - risc.

Ținând cont de specificul agriculturii, deoarece acest sector este asociat cu riscuri sporite, autorul a formulat următoarea definiție a conceptului de politică de finanțare a unităților economice agricole: Politica de finanțare reprezintă ansamblul deciziilor privind selectarea surselor de

finanțare adecvate și stabilirea unor raporturi raționale între acestea. Finanțarea internă și externă a întreprinderii se realizează prin atingerea costului minim al capitalului în condiții de grad de risc rezonabil și controlat.

La elaborarea unui program-cadru pentru dezvoltarea durabilă a regiunilor Republicii Moldova, în opinia autorului, ar fi recomandabil să se evalueze situația socio-economică actuală, precum și condițiile de mediu. Cel mai important indicator al dezvoltării durabile este Indicele Prosperității Economice Durabile, care este considerat a fi cel mai cuprinzător indicator al nivelului de trai, deoarece este capabil să măsoare simultan consumul mediu și distribuția degradării mediului. Consumul de cereale pe cap de locuitor este un indicator important al nivelului de trai în țările cu venituri reduse, deoarece producția de cereale este un barometru foarte sensibil pentru degradarea naturală a mediului.

Analizând numeroase surse referitoare la dezvoltarea durabilă, autorul a formulat următorul concept de întreprindere durabilă: o întreprindere durabilă este o organizație care poate anticipa și satisface nevoile generațiilor actuale și viitoare de clienți prin crearea și punerea în aplicare a unor noi strategii și activități de afaceri care accelerează schimbările sociale pozitive, protejează și conservă mediul, îmbunătățind în același timp eficiența sa.

O componentă specială în structura noului mecanism de dezvoltare economică națională este excluderea din acest mecanism a sistemului monopolist, oligarhic și politic, care exacerbează problemele de creștere, impune ambițiile politice și pretențiile lor asupra societății și contribuie la extinderea datoriilor publice. Excluderea sistemului oligopolist și oligarhic de sub masca mecanismului de democratizare și dezvoltare economică va duce la stimularea întreprinderilor mici și mijlocii și la restabilirea încrederii publice în structurile acestui mecanism. Ca urmare, societatea civilă își va intensifica acțiunile, exercitând o influență nu numai politică, ci și economică asupra a ceea ce se întâmplă în jurul său. În același timp, structura națională a sistemului economic va fi consolidată prin stimularea și revitalizarea activităților întreprinderilor mici, combaterea monopolului și excluderea utilizării potențialului socioeconomic în interesul grupurilor oligarhice, politice și economice.

Creșterea durabilă a unei întreprinderi agricole poate fi recunoscută ca fiind eficientă dacă o creștere a valorii activelor conduce la o creștere mai mare a veniturilor din vânzări, iar o creștere a veniturilor din vânzări conduce la o creștere mai mare a profitului din vânzări. Acest raport este un indicator al eficienței sporite a operațiunilor și/sau a activității financiare a unei întreprinderi agricole. Aceasta înseamnă că întreprinderea are o politică solidă de investiții în activele întreprinderii și o politică bine stabilită de gestionare a activelor circulante, ai căror indicatori sunt cifra de afaceri și rentabilitatea activelor. În agricultură, resursele de forță de muncă joacă un rol important. Prin urmare, sustenabilitatea creșterii întreprinderilor agricole depinde, în primul rând, de rentabilitatea resurselor de muncă, exprimată prin indicatorul productivității muncii.

Rentabilitatea activității economice a întreprinderilor agricole este rezultatul unui număr mare de factori, prin urmare, indicatorii de rentabilitate determină eficiența întreprinderii agricole ca întreg.

Un factor important în îmbunătățirea eficienței întreprinderii este îmbunătățirea sistemului de gestionare, a activităților aparatului de gestionare, inclusiv a gestionării financiare. O atenție deosebită este acordată indicatorilor tradiționali de rentabilitate: a vânzărilor, a activelor, a capitalului propriu (Tabelele din teză 4.5, 4.6, 4.7).

Performanțele ridicate ale întreprinderii sunt rezultatul direct al îmbunătățirii sistemului de gestiune economică, respectiv a procesului decizional privind alocarea resurselor și organizarea activității economice.

Eficiența utilizării de către o întreprindere agricolă a tuturor resurselor disponibile, indiferent de sursele de atragere a acestora, este caracterizată de indicatorul de rotație a activelor (randament). În cazul în care rata de rentabilitate a tuturor activelor este mai mică decât media pe sector, întreprinderea nu dezvoltă activitatea agricolă într-un volum suficient la o anumită valoare a investițiilor în activele disponibile. În astfel de cazuri, managerii întreprinderii ar trebui să dezvolte modalități de a crește volumul vânzărilor de produse agricole sau să înstrăineze activele inutile. Dinamica indicatorilor de evaluare a eficienței utilizării (randamentului) resurselor materiale ale întreprinderilor agricole din orașul și raionul Râbnița este prezentată în tabelul 4.8 din teză.

Prioritatea actuală este identificarea lacunelor și reformarea cadrului instituțional pentru gestionarea sustenabilității financiare sistemice. Documentul identifică cinci elemente-cheie care pot sta la baza sustenabilității financiare sistemice: existența unei politici de sustenabilitate financiară, evaluarea riscului de sustenabilitate financiară, instrumentele financiare utilizate în cazul abaterilor de la situația reală și de la obiectivele urmărite, procesul decizional și responsabilitatea instituției care are funcția de a menține sustenabilitatea financiară.

Evidențierea specificității prognozei naturii și caracteristicilor zonelor, căilor și metodelor de dezvoltare economică pe baza modelului dinamic se datorează, în mare măsură, gradului și specificității vulnerabilității sistemului și relațiilor economice, precum și dezechilibrelor structurale, financiare și teritoriale. Gradul de vulnerabilitate și nivelul de deformare a relațiilor economice și a dezechilibrului macroeconomic, implementarea reformelor inconsistente, fragmentate, întârziate în primii ani ai perioadei de tranziție determină specificul procesului de perfecționare și implementare a Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2030”.

Pe baza constatărilor studiului, teza oferă următoarele recomandări:

1. Managementul financiar ar trebui să fie considerat nu doar ca o situație (și, cel mai adesea, situația economică și financiară a întreprinderilor), ci și ca un proces strategic care ar trebui să asigure dezvoltarea durabilă a întregii economii. Este necesară elaborarea unui concept modern de management financiar, care va fi integrat în Strategia de stabilizare macroeconomică a regiunii transnistrene, ceea ce va presupune o viziune modernă de soluționare a problemelor existente care vizează dezvoltarea durabilă a întreprinderilor agricole.

2. Pentru dezvoltarea sectorului agrar din regiunea transnistreană, conform studiilor, se propune utilizarea următoarelor: înnoirea utilajului; utilizarea avantajelor progresului științific și tehnic, datorită cărora este posibilă ridicarea nivelului tehnic de producție și a competitivității întreprinderii, modernizarea activității economice, crearea de noi locuri de muncă; creșterea productivității muncii și a veniturilor prin prisma realizării unei politici investiționale adaptive și eficiente, precum și gestionarea eficientă a activelor curente.

3. Pentru a îmbunătăți competitivitatea produselor agricole, este necesar să se atragă subvenții din programele de investiții, precum și să se aloce subvenții de stat. La distribuirea acestora, întreprinderile ar trebui să ia în considerare volumul exporturilor, vânzările de produse ca principal indicator al creșterii economice.

4. Rezultatele obținute (Tabelul 4.4) arată că rentabilitatea netă a vânzărilor va crește anual cu 2,02 - 4,9%, iar până în 2024 poate ajunge la 25,48%. Studiul demonstrează că cel mai mare impact asupra creșterii rentabilității nete a vânzărilor de la 11,45% la 25,48% în 2024 îl are creșterea ratei lichidității curente la 2,3, care este un indicator al solvabilității întreprinderii, cu condiția ca toate stocurile disponibile să fie realizate și creanțele să fie returnate.

Un factor important care influențează creșterea rentabilității nete a vânzărilor este creșterea productivității muncii până la 360,5 mii lei până în 2024, astfel încât creșterea productivității muncii să depășească creșterea salariilor. În ceea ce privește dotarea muncii cu mijloace fixe, studiul demonstrează că până în 2024 atingerea nivelului de 450 mii lei este posibilă doar dacă întreprinderea este dotată cu tehnologii și tehnici înalt productive, precum și cu resurse de muncă înalt calificate. Creșterea investițiilor la 1 ha de teren agricol până la 410 lei/ha este posibilă în condițiile creșterii investițiilor de capital public, privat și investițiilor străine în cadrul diferitelor programe de finanțare.

Utilizarea rațională și eficientă în comun a factorilor studiați în modelul propus va permite creșterea volumului producției, îmbunătățirea calității produselor și serviciilor, creșterea cifrei de afaceri, a profitului, ceea ce va atrage după sine creșterea rentabilității nete a vânzărilor și continuarea dezvoltării durabile a întreprinderii [78, 85].

Se recomandă calcularea prognozei nivelului de dependență a eficienței managementului pentru viitor în baza modelului de regresie elaborat în lucrare, care va permite întreprinderilor agricole din regiunea transnistreană să sporească anual creșterea rentabilității nete a vânzărilor cu o medie de 3,6 % - 4,24 % și să ajungă la 36,0 % până în 2024 (Tabelul 4.4).

Coeficienții de regresie demonstrează că rentabilitatea netă a vânzărilor, cu alți factori fixați în model, poate crește în următoarele condiții

- creșterea productivității muncii per angajat la 1000 lei - 3,36 p.p.;
- creșterea dotării muncii cu mijloace fixe cu 1000 lei - 1.128 p.p.;
- creșterea ratei lichidității curente cu 1% - 4,12 p.p.;
- creșterea investițiilor la 1 ha de teren agricol la 1000 lei - 1,33 p.p.

Analiza demonstrează că factorii selectați influențează modificarea în creștere a rentabilității nete, dar principalul factor care are cea mai mare influență este nivelul ratei lichidităților și productivitatea muncii. Productivitatea muncii și investițiile la 1 ha de teren agricol au fost și rămân la un nivel scăzut, astfel încât influența lor asupra indicatorului rezultat este nesemnificativă.

5. Pentru a elimina problemele legate de activitatea financiară, se recomandă ca întreprinderile din regiunea transnistreană:

- să asigure un portofoliu mai complet de comenzi;
- să ia în considerare situația de pe piață pentru a-și îmbunătăți poziția financiară;
- să sporească rulajul de capital al întreprinderilor prin reducerea volumului stocurilor;
- să analizeze nivelul stocurilor și rulajul acestora;
- să asigure profit nu numai din activitățile de exploatare, ci și din prestarea de servicii;
- să se integreze în economia generală a țării.

6. Pentru a îmbunătăți rezultatele financiare, întreprinderile din regiunea transnistreană ar trebui să pună în aplicare următoarele măsuri:

- creșterea volumului de producție și vânzare a produselor prin optimizarea costurilor întreprinderii și îmbunătățirea calității produselor. Se sugerează orientarea către o producție ecologică.
- să monitorizeze echilibrul cheltuielilor și veniturilor întreprinderii, să le analizeze pe baza pârgھیilor managementului financiar.

Valoarea noilor rezultate ale cercetării pentru știință și practică, obținute în teză, constă în faptul că, ținând cont de recomandările propuse, acestea pot fi utilizate:

- în dezvoltarea ulterioară a teoriei managementului financiar și a dezvoltării durabile;

- în procesul didactic din cadrul educației financiare și economice, fie ca disciplină specială în instituțiile de învățământ superior, fie ca cursuri de instruire pentru antreprenori etc;

- în activitatea curentă a întreprinderilor agricole din regiunea transnistreană.

Este de remarcat faptul că mecanismele, acțiunile, etapele și politicile, recomandate și propuse în teză, țin cont de interesele antreprenorilor în contextul dezvoltării durabile. Managementul financiar este considerat în lucrare ca un mecanism stabilizator și un instrument suplimentar care influențează dezvoltarea durabilă a întreprinderilor agricole. Este relevant de remarcat faptul că implementarea recomandărilor enumerate nu are doar un efect local, ci asigură și durabilitatea pe termen lung a regiunii transnistrene.

BIBLIOGRAFIE

Publicatii in limba romana

1. BOTNARI, N., TIMUȘ, A., BOTNARI, V. Insolvabilitatea întreprinderii: implicații economice și juridice. În: *Economie și Sociologie*. 2014, nr. 14, pp.16-25. ISSN 1857-4130.
2. BOTNARI, N., ȘCHIOPU, I. Analiza situației financiare a întreprinderilor din domeniul industriei viticole din Republica Moldova. În: *Conferința Științifică Internațională „Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”*, 22-23 septembrie, 2017, vol. 3, Chișinău: ASEM, 2017, pp.7-13. ISBN 978-9975-75-897-0.
3. BUGAIAN, I. Probleme privind formarea competențelor necesare pieței muncii. În: *Cresterea economica in conditiile globalizarii: conferinta internationala stiintifico-practica*, 16-17 octombrie, 2014, Ediția a 9-a, vol. 2. Chisinau, 2014. pp. 202-206.
4. BĂNCILĂ, Natalia. *Evaluarea întreprinderii: manual pentru studenții facultății de economie și finanțe*. Chișinău: Academia de Studii Economice a Moldovei. 2015. 220 p. ISBN 978-9975-75-732-4.
5. BALANUȚA, V. Diagnosticul și estimarea patrimoniului întreprinderii și eficiența utilizării activelor în contextul restructurării activității de producție. În: *Revista Contabilitate și audit*. Chișinău, nr.6, 1999, pp. 46-51.
6. PERCIUN, Rodica. *Punctele slabe ale managementului stabilității financiare în Republica Moldova*, http://ince.md/uploads/files/1461917137_stabilitate-financiara.pdf, 2016.
7. PERCIUN, R., Țîrlea, M. Alternative de finanțare a micîntreprinderilor. În: *Creșterea economică în condițiile globalizării*, Ed. 13-a, vol. 2, 2018, pp.15-27. ISBN 978-9975-3202-9-0.
8. ȚURCANU, Petru, STRATAN, Alexandru. *Organizarea muncii și a producției agricole*. Chișinău, 2006, 378 p.
9. TIMOFTI, Elena, POPA, Daniela. *Eficiența mecanismului economic în sectorul agrar*. Chișinău: Complexul Editorial al IEFIS, 2009, 343 p. ISBN 978-9975-9823-3-7.

Publicatii in limba rusa

10. АКСЕНОВ, Е.П. *Основы функционального финансового менеджмента*. Томск: Томский государственный университет, 2010. 196 с. ISBN 5-94621-103-X.

11. БЛАНК, И.А. *Основы финансового менеджмента*. Москва: Перспектива, 2001. 358 с. ISBN 978-5-370-00922-8.

12. БРИГХЕМ, Ю., ГАПЕНСКИ, Л. *Финансовый менеджмент*, т. 1. Санкт-Петербург: Экономическая школа, 2009. 959 с. ISBN 978-5-482-01505-6.

13. ВАН ХОРН, Дж. С., ВАХОВИЧ, Дж. М. мл. *Основы финансового менеджмента*. Москва: Вильямс, 2018. 1225 с. ISBN: 978-5-8459-1582-5, 978-0-273-71363-0.

14. ГЕРШКОВА, И.Н. *Менеджмент*. Москва: Банки и кредит, 1994. 685 с. ISBN 5-85173-039-0.

15. ГРИГОРЬЕВА, Т.И. *Финансовый анализ для менеджеров: оценка, прогноз*. Москва: Юрайт, 2019. 486 с. ISBN 978-5-9692-1513-9.

16. ДАЙЛЕ, А. А. *Практика контроллинга*. Москва: Финансы и статистика, 2001. 490 с. ISBN: 5-279-02093-1, 3-7775-6202-5.

17. ДАВЫДОВА, Л. В. *Финансы организаций (предприятий)*. Орел: ФГБОУ ВПО «Госуниверситет-УНПК», 2012. 211 с. ISBN 978-5-93932-472-4.

18. ЗИНГЕР, О.А. Комплексная оценка устойчивого развития промышленного предприятия. В: *Вестник ИНЖЭКОНА*. 2010, № 2, с. 373-378.

19. КИРИЧЕНКО, Т. В. *Финансовый менеджмент*. Москва, 2013. 484 с. ISBN 978-5-394-01996-8.

20. КОВАЛЕВ, В. В. *Управление финансовой структурой фирмы*. Москва, 2011. 256 с. ISBN 978-5-392-23303-8.

21. КОМАХА, А.А. Маржинальный подход. В: *Финансовый директор*. 2000, № 4, с. 27-29. ISBN 978-966-351-147-4.

22. КОНДРАТЬЕВА, Т.Н. *Финансы предприятий*. Минск, 2007. 158 с. ISBN 978-985-519-483-6.

23. ЛО, Джон. *100 великих экономистов до Кейнса = great economists before keynes: an introduction to the lives & works of one hundred great economists of the past*. Санкт-Петербург: Экономика, 2008. 352 с. ISBN 978-5-903816-01-9.

24. МАКСИМОВА, А.И и другие. *Финансовый менеджмент*. Пермь, 2010. 130 с. ISBN 978-5-16-005786-6.

25. МОДИЛЬЯНИ, Ф., МИЛЛЕР, М. Сколько стоит фирма? Теория ММ. Москва: Дело, 1999. 272 с. ISBN. 5-7749-0152-1.

26. НОСОВА, С.С. *Экономическая теория*. Москва: КНОРУС, 2017. 792 с. ISBN 978-5-406-05558-8.

27. ПЕРЧУН, Р. И., ПЕТРОВА, Т. А., *Формирование механизмов финансовой стабильности в Республике Молдова. В: Белорусская модель развития в контексте глобализации: сборник науч. трудов. Право и экономика.* Минск: Акад. упр. при Президенте Респ. Беларусь. 2015, вып. 4, с.142-152.

28. ПОПКОВ, В. В. *Устойчивое экономическое развитие в условиях глобализации и экономики знаний: концептуальные основы теории и практики управления.* Москва: Экономика, 2007. 294 с. ISBN 978-5-282-02694-8.

29. САВИЦКАЯ, Г. В. Показатели финансовой эффективности предпринимательской деятельности: обоснование и методика расчета. В: *Экономический анализ: теория и практика.* 2012, № 39, с. 14-22. ISBN. 978-5-16-003219-1.

30. САВИЦКАЯ, Г.В. *Анализ хозяйственной деятельности предприятия.* Минск: Новое знание. 2012. 672 с. ISBN 985-475-009-4.

31. САДКОВ, В.Г., СТАРИКОВА, И.О., ТРУБИНА, А.Е. *Динамично-устойчивое развитие предприятий на базе оптимизации размеров, структуры и эффективности воспроизводства капитала.* Орел: Орел ГТУ, 2010. 337 с. ISBN 978-5-9656-0267-4.

32. СИМОНЕНКО, Н.Н. Краткосрочная и долгосрочная финансовая политика фирмы. Москва: ИНФРА-М, 2022. 512 с. ISBN 978-5-9776-0246-4.

33. СЕРГУНЯЕВ, С.Н., ТЛЕЙИЦКОВ, С.В. Формирование оценки устойчивого развития промышленного предприятия. В: *Экономика и управление.* 2011, № 2, с. 30-34. ISSN 2072-8697.

34. СТИД, У. Эдвард, СТИД, Джин Гарнер. Может ли человечество изменить экономический миф? Смена парадигмы, необходимая для экологически устойчивого бизнеса. В: *Журнал управления организационными изменениями.* 1994, № 7 (4):15-31. DOI: 10.1108/09534819410061351.

35. ТАФИНЦЕВА, В.Н. Маржинальный доход, как инструмент оценки финансовых результатов. В: *Финансовый менеджмент.* 2001, №3, с. 35-40. ISBN 978-5-8397-0953-9.

36. ТЕЙЛОР, Ф. *Принципы научного менеджмента.* Москва: Контроллинг, 1991. 104 с. ISBN 978-5-6046504-0-0.

37. *Теория систем и системный анализ в управлении организациями.* Под ред. В.Н. Волковой и А.А. Емельянова. Москва: Финансы и статистика, 2006. 845 с. ISBN 5-279-02933-5.

38. *Теория экономического анализа*. Под ред. М. И. Баканова, А. Д. Шеремет. Москва: Финансы и статистика, 2005. 536 с. 5-279-02718-9.

39. ЧЕНГ, Ф.Л., ФИННЕРТИ, Дж. И. *Финансы корпораций: теория, методы и практика*. Москва: ИНФРА-М. 2020. 685 с. ISBN 5-16-000102-6.

40. ЧЕРНАВСКИЙ, Д.С. Эволюционная экономика и теория развивающихся систем. Экономическая трансформация и эволюционная теория Й. Шумпетера. В: *V Международный симпозиум - 25-27 сентября*. Москва: Институт экономики РАН, 2003, [citat 18.10.2018] Disponibil: <https://www.inecon.org/nauchnaya-zhizn/simpoziumy-i-letnie-shkoly-po-evolyucionnoj-ekonomik/pushhinskie-simpoziumy.html>.

41. ШКОЛИК, О. А. Финансовая устойчивость корпорации: научная дискуссия о теоретической сущности и практической роли. В: *Экономика и управление: анализ тенденций и перспектив развития*. 2013, № 7-2, с. 149-158.

42. ШУМПЕТЕР, Й.А. *Капитализм, Социализм и Демократия*. Москва: Экономика, 1995. 540 с. ISBN 5-282-01415-7.

Publicatii in limba engleza

43. BUGAIAN, L. Responsibility centre-managerial accounting instrument. In: *Journal of Social Sciences* vol. 5, no. 2, 2022, pp.173-186. ISSN 2587-3490 ISSN 2587-3504.

44. MARKOWITZ, H.M. Portfolio Selection. In: *The Journal of Finance*, March 1952, no.7 (1), pp.77-91. doi: 10.2307/2975974.

45. STRATAN, A., Association and value chain integration of agriculture producers in Moldova versus Visegrad countries experience [et al.]. Chisinau: INCE, 2016. 85 p. ISBN 978-9975-4422-7-5.

Carti electronice si publicatii monografice online

46. БЕЗРУКОВА, Т.Л., ЯКОВЛЕВА, Е.А., ЦЗЯН Чжаоя. Устойчивое развитие предприятия: вопросы методологии [citat 10.01.2020]. Disponibil: <https://core.ac.uk/download/pdf/324210841.pdf>.

47. МЕЛЬНИК, Т.Е. Управление устойчивым развитием промышленных предприятий на основе использования эффективного комплексного показателя его оценки: дисс. канд. экон. наук: 08.00.05. Орёл: Орловский государственный технический университет, 2009. 236 с. [citat 17.01.2020]. Disponibil:

<https://www.dissercat.com/content/upravlenie-ustoichivym-razvitiem-promyshlennykh-predpriyatii-na-osnove-ispolzovaniya-effekti>.

48. Министерство финансов Республики Молдова [citat 25.01.2020]. Disponibil: <http://old.mf.gov.md/>.

49. Национальное бюро статистики Республики Молдова [citat 20.02.2020]. Disponibil: www.statistica.gov.md.

50. Strategia națională de dezvoltare Moldova, 2030 [citat 15.02.2022]. Disponibil: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr40_12_0.pdf.

51. Статистический ежегодник приднестровья [citat 21.02.2020]. Disponibil: <https://istmat.org/node/67664>.

LISTA PUBLICATIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Monografii

52. **TRACH D., LITVIN A.** Systemic financial stability management in the Republic of Moldova. In: *Transformational processes the development of economic systems in conditions of globalization: scientific bases, mechanisms, prospects: collective monography*. Riga: ISMA University, 2018, c. 119-128., 0,58 c.a., ISBN 978-9984-891-05-7.

53. **ТРАЧ Д.** Научные основы менеджмента. Рыбница: ОАО «Рыбницкая типография», 2019. 300 с., 17,27 с.а., ISBN 978-9975-321846.

54. **ТРАЧ Д.** Социально-экономическое развитие северного региона приднестровья и пути его улучшения. Рыбница: Теслайн, 2022. 291 p., 16,74 с.а., ISBN 978-9975-3522-0-8.

55. **TRACI D.** Управление деловой активностью сельскохозяйственной организации: Монография/ Д.М.Трач, Т.И.Тухарь; под редакцией Трача Д.М.; КТУ Молдовы.- Кишинэу, 2024 (Valinex).- 222 p., 12,78 с.а., ISBN 978-9975-68-502-3.

56. **TRACI D.** Финансовый менеджмент как важнейший механизм устойчивого развития предприятий: Монография; ТУМ, Факультет экономической инженерии и бизнеса.- Chisinau: 2024 (Valinex).- 289 p., 16,63 с.а., ISBN 978-9975-68-503-0.

Articole în reviste internaționale cotate ISI și SCOPUS

57. **TRACH D.** Management of the organization's finances in conditions of uncertainty. In: *Scientific Papers. Series: Management*,

Economic Engineering in Agriculture and Rural Development. Bucharest, 2019, vol. 19, issue 1, pp. 587-592., 0,69 с.а., ISSN 2284-7995 WEB of SCIENCE.

58. **TRACI D.**, LITVIN A. The impact of the evolution of macroeconomic indicators on the sustainable development of enterprises from Republic of Moldova. In: *Scientific Papers. Series: Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*. Bucharest, 2020, vol. 20, issue 4, pp. 323-330., 0,92 с.а., ISSN 2284-7995 WEB of SCIENCE

Articole în reviste din străinătate recunoscute

59. **ТРАЧ Д.** Управление финансовым развитием организации на основе новой структуры доходов операционного персонала. В: *Финансовый менеджмент*. 2019, № 5, с. 25-33., 1,03 с.а., ISSN 1607-968X. VINITI.

60. **ТРАЧ Д.** Деятельность фермерских хозяйств левобережья республики Молдова. В: *АПК: Экономика, управление*. Москва, 2019, № 8, с. 92-96., 0,58 с.а., ISSN 0235-2443. DOI 10.33305/198-92. VINITI

61. **ТРАЧ Д.**, МЕЛЬНИЧУК Л.Д. Управленческий персонал - эффективность и оценка. В: *Вестник университета*. 2019, № 11, с. 42-48., 0,81 с.а., ISSN 1816-4277. DOAJ.

62. **ТРАЧ Д.**, МЕЛЬНИЧУК Л.Д., ОЛЕЙНИК А.О. Совершенствование деятельности аграрного сектора как фактор социально-экономического развития региона. В: *Теоретические и прикладные проблемы агропромышленного комплекса*. 2020, № 1(43), с. 61-64., 0,46 с.а., ISSN 2221-7312. DOI 10.32935/2221-7312-2020-43-1-61-64.

63. **ТРАЧ Д.**, МЕЛЬНИЧУК Л. Аграрные преобразования как фактор социально-экономического развития сельских территорий. В: *АПК: Экономика, управление*. Москва, № 2, 2020, с. 63-72., 1,16 с.а., ISSN 0235-2443. DOI 1033305/202-63. VINITI

64. **ТРАЧ Д.** Совершенствование управления оборотными активами сельскохозяйственных организаций. В: *Финансовый менеджмент*. 2021, №5, с. 20-31., 1,38 с.а., ISSN 1607-968X. VINITI. URL:

65. **ТРАЧ Д.** Управление финансовой устойчивостью предприятия. В: *АПК: Экономика, управление*. Москва, 2023, № 2, с. 24-30., 0,81 с.а., ISSN 0235-2443. DOI 10.33305/231-24. VINITI

66. **ТРАЧ Д.** К вопросу финансовой устойчивости сельскохозяйственных организаций. В: *Финансовый менеджмент*. 2023, № 4, с. 36-48., 1,5 с.а., ISSN 1607-968X. VINITI

67. **ТРАЧ Д., МЕЛЬНИЧУК Л.** Совершенствование управления агробизнесом в ограниченных экономических условиях. В: *АПК: Экономика, управление*. Москва, 2024, № 5, с. 116-122., 0,80 с.а., ISSN 0235-2443. DOI 10.33305/231-24. VINITI

Articole în reviste științifice:

68. **ТРАЧ Д., ТРАЧ М.И., МЕЛЬНИЧУК Л.Д.,** Управление системой подготовки кадров: проблемы и решения. *Высшее образование сегодня*. 2016. №12. с. 6-12, 0,80 с.а., ISSN 1726-667x

69. **ТРАЧ Д., КРАВЧЕНКО П.А., ЛУГОВАЯ Н.Г.** Государственно-частное партнерство как инструмент развития агропромышленного комплекса. В: *Инновации в науке*. 2017, № 8, с. 26-29., 0,46 с.а., ISSN 2308-6009.

70. **ТРАЧ Д., МЕЛЬНИЧУК Л.Д.** The impact of the location of the productive forces of the agro-industrial complex on their financial stability = Влияние размещения производительных сил агропромышленного комплекса на их финансовую устойчивость. В: *Научные труды SWorld*. 2019, т. 1, вып. 55, с. 67-77., 1,2 с.а., ISSN 2224-0187. DOI 10.21893/2410-6720.2018-55-1-009.

71. **ТРАЧ Д., МЕЛЬНИЧУК Л.Д., ШАИНСКАЯ В.С.** Взаимодействие государства и бизнеса как основа развития агропромышленного комплекса. В: *Тенденции развития науки и образования*. 2019, № 49, ч. 9, Апрель, с. 23-28., с.а., 0,7

72. **ТРАЧ Д., МЕЛЬНИЧУК Л.Д.** Совершенствование менеджмента организаций в условиях их хозяйственной самостоятельности. В: *Тенденции развития науки и образования*. 2019, № 56, ч. 6, Ноябрь, с. 10-15., с.а., 0,6

73. **TRACH D., MELINICHUK L.D.** The evolution of macroeconomic indicators and the need to promote anti-crisis policies in the Republic of Moldova (Retrospective of events). В: *Тенденции развития науки и образования*. 2020, № 62, ч. 8, Июнь, с. 97-103., 0,80 с.а., DOI 10.18411/lj-06-2020-177.

Articole în culegeri internaționale

74. **ТРАЧ Д.** Совершенствование методики управления операционными активами как важнейший фактор повышения финансовой устойчивости организации. В: *Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации: сб. науч. трудов*

международной научно-практической интернет-конференции, Переяслав-Хмельницкий, Украина, 31 января 2019, вып. 43, с. 130-134., 0,57 с.а.,

Articole în culegeri naționale

75. **TRACH D.** Operational financial solutions on product assortment of distribution company. In: *Journal of Research on Trade, Management and Economic Development*. Categoria «B» Chisinau, 2018, vol. 5, issue 1 (9), pp. 95-105., 1,2 с.а., IBN. ISSN 2345-1424.

76. **TRACH D., TUHARI T.** Improving the spatial distribution of the agro-industrial complex (AIC) productive forces in the Transnistria region as the most important condition for its sustainable development. In: *Journal of Research on Trade, Management and Economic Development*. Categoria «B», Chisinau, 2019, vol. 6, issue 2 (12), pp. 71-79., 1,04 с.а., IBN. ISSN 2345-1424.

77. **TRACH D., TUHARI T.** Improving the methodology for managing current assets of agricultural enterprises. In: *Journal of Research on Trade, Management and Economic Development*. Categoria «B», Chisinau, 2020, vol. 7, issue 2 (14), pp. 54-63., 1,16 с.а., IBN. ISSN 2345-1424.

78. **TRACI D.** Correlation and regression assessment of the main factors influence on the change in the level of the net profitability of sales. In: *Journal of Research on Trade, Management and Economic Development*. Categoria «B», Chisinau, 2023, vol. 10, issue 2 (20), p.39-51., 1,5 с.а., IBN. ISSN 2345-1424.

79. **TRACI D.** Financial stability management of the agro-industrial complex enterprise in the market economy. In: *Journal of Research on Trade, Management and Economic Development*. Categoria «B» Chisinau, 2023, vol. 10, issue 2 (20), pp. 81-89., 1,04 с.а., IBN. ISSN 2345-1424.

80. **TRACI D.** Managing the liquidity and market stability of agricultural organizations. ASEM , Categoria «B», Chisinau, 2024, №.1(127)/2024, pp.81-96., 1,8 с.а., DOAJ. ISSN 1810-9136

81. **TRACI D., LITVIN A.** Management of current assets in the agri-food sector: analysis based on the study carried out within «Rist» SRL. ASEM, Categoria «B», Chisinau, 2024, №.1(127)/2024, pp.59-71., 1,38 с.а., DOAJ. ISSN 1810-9136

82. **ТРАЧ Д.** Совершенствование управления финансовым положением предприятия. USEM, Categoria «B», Chisinau, 2024, №.1/2024, с.162-169., 0,80 с.а., ISSN 2345-1106 eISSN 2587-358X

83. **TRACI D.** Asset management of an agricultural organization. USEM, Categoria «B», Chisinau, 2024, №.1/2024, pp.123-128., 0,69 с.а., ISSN 2345-1106 eISSN 2587-358X

84. **ТРАЧ Д.М., ОЛЕЙНИК А.О.** Совершенствование методов управления хозяйственными организациями в условиях рыночной экономики. В: *Развитие регионов как фактор укрепления единства и целостности государства: Педагогика. Экономика. Инженерия. Информационные технологии. Социальные исследования: сборник статей.* Рыбница, 2019, выпуск № 9, стр. 126-132. с.а., 0,80

Materiale la conferințe internaționale (peste hotare)

85. **TRACI D., LITVIN A., RACUL A.** The impact of financial management performance on the sustainable development of agricultural enterprises in the Republic of Moldova. In: *Agriculture for Life, Life for Agriculture. Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development: scientific papers of the international conference,* Bucharest, Romania, June 6-8, 2019, vol. 19, issue 2, pp. 449-457., 1,04 с.а., WEB of SCIENCE, ISSN 2284-7995.

86. **ТРАЧ Д., ОЛЕЙНИК А.** Аспекты внедрения амортизационной политики для ООО «РИСТ». В: *Научная весна молодых ученых Евразии: научные статьи участников Международной научно-практической школы: сборник, Санкт-Петербург, 21 мая 2021.* Санкт-Петербург: Университет при МПА ЕврАзЭС, 2021. Ч. 2, с. 18-27., 1,03 с.а., ISBN 978-5-91950-099-5.

87. **ТРАЧ Д., МЕЛЬНИЧУК Л.** Влияние размещения производительных сил агропромышленного комплекса на их финансовую устойчивость. В: *Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании '2019: международное научное издание: сборник тезисов, 18-19 апреля 2019.* Одесса: КУПРИЕНКО СВ, 2019, с. 20-21., 0,12 с.а.,

88. **ТРАЧ Д.** Совершенствование финансового менеджмента как фактор устойчивого развития. В: *Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании '2019: международное научное издание: сборник тезисов, 18-19 апреля 2019.* Одесса: КУПРИЕНКО СВ, 2019, с. 21-24., 0,23 с.а.,

89. **ТРАЧ Д., МЕЛЬНИЧУК Л.** Государственно-частное партнерство как базис развития агропромышленного комплекса. В: *Научные разработки: вчера, сегодня, завтра 2019: сборник тезисов.* Минск: Елнать, 2019, с. 49-52., 0,23 с.а.,

90. **TRACI D.** The elements for managing sustainable enterprise development. In: *Modern technologies of human development: the 8th international scientific and practical conference*, November 6-8, 2023, Bordeaux, France. 330 p., pp.51-57., 0,69 c.a., ISBN 9-789-46485-377-3.

91. **TRACI D.** Profit management of an agricultural organization. In: *Current methods of improving outdated technologies and methods: 1 international scientific and practical conference*, January 8-10, 2024, Bilbao, Spain. pp.39-47., 1,03 c.a., ISBN 9-789-40370-720-4

Teze la conferințe internaționale în republică

92. **ТРАЧ Д.** Теоретические основы концепции финансовой стабильности государства. В: *Перспективы устойчивого развития сельских регионов в контексте новых экономических проблем: международный научный симпозиум, посвященный 85-летию образования Государственного аграрного университета Молдовы: сборник научных статей*. Кишинев: Изд-во Государственного аграрного университета Молдовы, 2018. с.444-448., 0,57 c.a., IBN. ISBN 978-9975-64-299-6.

93. **TRACI D., LITVIN A., RACUL A.** Evaluarea managementului financiar a întreprinderilor agricole din Republica Moldova prin analiza discriminat. Conferinței științifice internaționale «Competitivitate și inovare în economia cunoașterii». Editia a XXI-a 27-28 septembrie 2019 ISBN 978-9975-75-968-7

94. **TRACI D.** Financial management as the main mechanism to take into account in the sustainable development of agricultural enterprises. The 5th Economic International Conference «Competitiveness and sustainable development», UTM 2-3.11.2023), Chisinau: Tehnica-UTM, 2023.-251 p., pp.55-61., 0,69 c.a., ISBN 978-9975-64-364-1 (PDF)

95. **TRACI D.** The model of development and placement of productive forces of the agro-industrial complex as the most important condition for the sustainable development of the pridnestrovian region. Conferinței științifice internaționale PROMOVAREA VALORILOR SOCIAL-ECONOMICE IN CONTEXTUL INTEGRERII EUROPENE. Editia a 6-ea, USEM 1-2.12.2023, Chisinau, Vol.1.-2023.-241 p., pp.6-15., 1,15 c.a., ISBN 978-9975-3611-0-1

АННОТАЦИЯ

ФИО: Трач Думитру

Название диссертации: Влияние финансового менеджмента на устойчивое развитие сельскохозяйственных предприятий левобережья Республики Молдова

Сокращение ученой степени: Доктор хабилитат экономических наук

Специальность: 521.03. Экономика и менеджмент по отраслям деятельности.

Место защиты: Кишинев

Год представления диссертации: 2023

Структура диссертации: Диссертационная работа написана на русском языке, состоит из введения, четырех глав, выводов и рекомендаций, списка цитируемой литературы из 213 источников, 26 рисунков, 60 таблиц, 47 формул и 25 приложений. Работа содержит 327 страниц, из которых 241 страница основного текста (без библиографии, приложений).

Количество публикаций по теме: результаты опубликованы в 44 научных работах.

Ключевые слова: финансовый менеджмент, устойчивое развитие, финансовая устойчивость.

Цель научной работы заключается в разработке теоретических и методологических основ финансового менеджмента и устойчивого развития предприятия, а также выявление взаимосвязи между финансовым менеджментом и устойчивым развитием предприятий.

Исследовательская гипотеза. Правильное применение инструментов финансового менеджмента в практике предприятий обеспечивает их устойчивое развитие.

Научная новизна и оригинальность исследования заключается в разработке концептуально-методологической основы устойчивого развития предприятий посредством финансового менеджмента; в разработке методологических основ инструмента измерения устойчивости развития сельскохозяйственных предприятий, путем выявления факторов, непосредственно влияющих на состояние их устойчивого развития; определение финансовых показателей устойчивого развития с установкой и корректировкой пороговых значений для сельскохозяйственных предприятий левобережья Республики Молдова; выделение ключевых особенностей и проблем предприятий левобережья Республики Молдова; разработка мер и рекомендаций по внедрению финансового менеджмента с целью обеспечения устойчивого развития сельскохозяйственных предприятий левобережья Республики Молдова в будущем.

Актуальная задача, решенная в диссертации, состоит в теоретическом и методологическом обосновании роли финансового менеджмента в процессе обеспечения устойчивого развития сельскохозяйственных предприятий.

Практическая ценность исследования состоит в том, что результаты исследования могут быть использованы в качестве научно-методического пособия для изучения финансового менеджмента, в процессе проведения лекционных и практических занятий. Менеджеры предприятий могут использовать данные рекомендации для создания здорового экономического климата на предприятиях. Выводы и рекомендации также могут быть использованы государственными органами с целью обеспечения устойчивого развития сельскохозяйственных предприятий. Выводы и рекомендации автора будут способствовать улучшению устойчивого развития предприятий путем совершенствования финансового менеджмента.

ADNOTARE

Numele și prenumele: Traci Dumitru

Denumirea tezei: Impactul managementului financiar asupra dezvoltării durabile a unităților agricole din stânga Nistrului a Republicii Moldova.

Titlul științific solicitat: doctor habilitat în științe economice

Specialitatea: 521.03. Economie și management în domeniul de activitate

Localitatea: Chișinău

Anul prezentării tezei: 2023

Structura tezei: Lucrarea este scrisă în limba rusă, cuprinde introducere, patru capitole, concluzii și recomandări, bibliografie din 213 surse, 26 desene, 60 tabele, 47 formule și 25 de anexe. Lucrarea conține în total 327 pagini, din care 241 pagini – text de bază (fără bibliografie și anexe).

Numărul lucrărilor științifice: rezultatele obținute sunt publicate în 44 lucrări științifice.

Cuvinte cheie: managementul financiar, dezvoltarea durabilă, sustenabilitate financiară

Scopul cercetării este de a dezvolta baza teoretică și metodologică a managementului financiar și a dezvoltării durabile și identificarea legăturii dintre managementul financiar și dezvoltarea durabilă a întreprinderilor.

Ipoteza de cercetare: aplicarea corectă a instrumentelor managementului financiar în practica întreprinderilor asigură dezvoltarea durabilă a lor.

Noutatea științifică și originalitatea cercetării constă în dezvoltarea unei baze conceptuale și metodologice pentru dezvoltarea durabilă a întreprinderilor prin managementul financiar; dezvoltarea bazelor metodologice ale unui instrument de măsurare a durabilității dezvoltării întreprinderilor agricole, prin identificarea factorilor care afectează direct starea dezvoltării durabile; determinarea indicatorilor financiari ai dezvoltării durabile cu instalarea și ajustarea valorilor de prag pentru întreprinderile agricole din stânga Nistrului a Republicii Moldova; evidențierea caracteristicilor și problemelor cheie ale întreprinderilor de pe malul stâng al Republicii Moldova; elaborarea de măsuri și recomandări pentru implementarea managementului financiar pentru a asigura dezvoltarea durabilă a întreprinderilor agricole din stânga Nistrului a Republicii Moldova.

Problema științifică actuală soluționată în cadrul tezei constă în fundamentarea teoretică și metodologică a rolului managementului financiar în procesul de asigurare a dezvoltării durabile a întreprinderilor agricole.

Valoarea aplicativă a cercetărilor se datorează posibilității de a utiliza rezultatele cercetărilor în activitatea didactică.

Rezultatele științifice ale acestui studiu au fost prezentate și discutate în cadrul conferințelor științifice, simpozioane și seminare, precum și publicate în reviste științifice economice de profil. Multe dintre recomandările prezentate în teză au fost implementate în activitățile întreprinderilor din partea stânga a Nistrului a Republicii Moldova.

ANNOTATION

Last name, first name: Traci Dumitru

Title of the thesis: Impact of financial management on sustainable development of agricultural enterprises from the left bank of the Republic of Moldova

Requested scientific degree: Doctor of economic sciences

Speciality: 521.03. Economics and management in the field of activity

Location: Chisinau

Submission year of thesis: 2023

Dissertation contents: The thesis is written in Russian language, it consists of an introduction, four chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 213 sources, 26 figures, 60 tables, 47 formulas and 25 annexes. The work contains in total 327 pages, from which 241 pages are of main text (excluding bibliography, annexes).

The number of publications on the topic: The obtained results are reflected in 44 scientific articles.

Keywords: financial management, sustainable development, financial sustainability.

The aim of the research is to develop the theoretical and methodological basis of financial management and sustainable development, and to identify the link between financial management and sustainable development of enterprises.

Research hypothesis. The correct application of financial management tools in the practice of enterprises ensures their sustainable development.

Scientific novelty and originality of the research consist in the development of a conceptual and methodological basis for the sustainable development of enterprises through financial management; development of methodological foundations of a tool for measuring the sustainability of the development of agricultural enterprises, by identifying factors that directly affect the state of sustainable development; determination of financial indicators of sustainable development with the installation and adjustment of threshold values for agricultural enterprises of the left bank of the Republic of Moldova; highlighting the key features and problems of enterprises on the left bank of the Republic of Moldova; development of measures and recommendations for the implementation of financial management in order to ensure the sustainable development of agricultural enterprises of the left bank of the Republic of Moldova in the future.

Current major scientific problem, solved within the thesis consists in theoretical and methodological substantiation of the role of financial management in the process of ensuring sustainable development of agricultural enterprises.

The applicative value of the research is due to the possibility of using the research results in the didactic activity.

The scientific results of this study were presented and discussed in scientific conferences, symposia and seminars, as well as published in economical scientific journals. Many of the recommendations presented in the thesis were implemented in the activities of enterprises from the left side of the Republic of Moldova.

TRACI Dumitru

**IMPACTUL MANAGEMENTULUI FINANCIAR ASUPRA DEZVOLTĂRII
DURABILE A UNITĂȚILOR AGRICOLE DIN STÂNGA NISTRULUI A
REPUBLICII MOLDOVA**

521.03. ECONOMIE ȘI MANAGEMENT ÎN DOMENIUL DE ACTIVITATE

Rezumatul tezei de doctor habilitat în științe economice

Aprobat spre tipar:

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Tiraj 35 ex.

Coli de tipar.:2,00

Comanda nr.

Valinex, MD-2068, Chișinău, str.Florilor, 30/1A, of.26b.